

jamk

Huoltajien kokemuksia Valterin asumis- palveluiden laatutyöstä

Elmeri Niiranen

Opinnäytetyö, AMK
Marraskuu 2023
Sosionomin tutkinto-ohjelma

Niiranen, Elmeri

Huoltajien kokemuksia Valterin asumispalveluiden laatuystöstä

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Marraskuu 2023, 45 sivua.

Sosionomin tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: Kyllä

Tiivistelmä

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa huoltajien näkemyksiä Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin asumispalveluiden toiminnasta ja yhteistyöstä kotien välillä. Tutkimus toteutettiin lukuvuoden 2022–2023 lopussa ja se korvasi tyytyväisyyskyselyn, joka lähetetään vuosittain oppilaiden koteihin. Tutkimuksella oli tarkoitus kerätä laajempaa tietoa asumispalveluiden toiminnasta, ja tutkimuksessa käytetty kyselylomake tulee korvaamaan vuosittaisen tyytyväisyyskyselyn Valterin asumispalveluiden laatuystön kehittämiseksi.

Tutkimus toteutettiin Webropol- verkkokyselyllä. Kyselyn linkki lähetettiin oppilaiden huoltajille sähköpostitse ja Wilman kautta, ja vastausaikaa kyselylle oli lisäaika mukaan luettuna kolme viikkoa. Kyselyssä oli kolme osa-aluetta: toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen, viihtyvyys asumispalveluissa ja sosiaaliset taidot sekä yhteistyö ja vuorovaikutus. Kysely toteutettiin täysin anonymina. Kyselyn lopussa oli huoltajilla mahdollisuus kirjoittaa vapaamuotoisesti palautetta Valterin asumispalveluiden työntekijöille.

Huoltajat kokivat Valterin asumispalveluiden toiminnan edellä mainituilla osa-alueilla onnistuneeksi. Vastausten perusteella lapset oppivat huolehtimaan itsestään sekä itsenäistymiseen vaadittuja taitoja, kuten esimerkiksi kotitöitä. Tutkimuksessa ilmenneiden vastauksien perusteella todettiin, että lapset käyttävät näitä opittuja taitoja myös kotona. Huoltajien mukaan lapset viihtyvät asumispalveluissa ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa asumispalveluissa tapahtuvaan toimintaan. Huoltajat kokivat myös, että lasten sosiaaliset taidot ovat kehittyneet asumispalveluissa. Suurin osa vastaajista koki, että heidän lapsillaan on kavereita tai ystäviä asumispalveluissa ja, että he ovat rohkaistuneet sosiaalisiin tilanteisiin myös kotona. Tutkimuksen tulosten perusteella yhteistyö sekä vuorovaikutus asumispalveluiden ja kotien välillä oli sujuvaa. Huoltajat kokivat, että heidän on helppo olla yhteydessä asumispalveluiden työntekijöihin. Tutkimustuloksissa ilmeni, että haasteena yhteistyössä asumispalveluiden ja kotien välillä on, ettei tieto aina kulje tarvittavalle taholle. Kyselyn lopussa olevaan palauteosiossa palaute oli suurimmaksi osaksi positiivista ja asumispalveluiden työntekijöitä kiitettiin kuluneesta lukuvuodesta.

Avainsanat (asiasanat)

Asiakaslähtöisyys, monialaisuus, osallisuus

Niiranen, Elmeri

Custodian's experiences about quality of work in housing services of Valteri

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, November 2023, 45 pages

Degree programme in Social services. Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

The goal for this research was to find out, how the custodians of pupils of Valteri, have experienced the quality of work in the housing services of Valteri. The research was made at the end of the semester 2022—2023 using the Webropol -online survey. This survey replaced the complacency survey which is sent at the end of every semester. The survey which was used in this research will replace the annual complacency survey. The goal for this research was to collect data considering the custodian's opinion about how well the staff of housing services of Valteri have succeeded in cooperation and are the pupils grown more independent during their time in the housing services. The results are used in improving the quality of work in the housing services of Valteri. The survey was completely anonymous, so no custodians or pupils will not be recognized from the results.

The custodians were satisfied about how well their children have learned the skills of independent life. The results showed that the learned skills were mostly related to housework and that children were more active to taking care of themselves. It was also noted that the children were more active in using the skills they had learned in their own homes. In the results it was also noted that the children's have grown to be more social during their stay in the housing services and have learned more social skills. The children had learned to be courageous of using their social skills. The research also shows that the children enjoy the living in the housing services, and they also can also influence the activities of the housing services. Custodians were also mostly happy how the cooperation with the housing services was done. Their opinion was that contacting the staff of housing services of Valteri is easy. The results showed that sometimes the information considering the children or the activities in the housing services did not reach the custodians or the right person in the housing services. At the end of the survey there was given a chance to give feedback to the staff of housing services. The feedback was mostly positive, and the custodians were happy about their children living in the housing services of Valteri.

Keywords/tags (subjects)

Client oriented approach, inclusivity, cooperation

Sisältö

1	Johdanto	2
2	Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	3
2.1	E erityisen tuen päätös.....	5
3	Laatutyö Valterissa	6
3.1	Asiakas- eli lapsi- ja nuorilähtöisyys	7
3.2	Osallisuus.....	10
3.3	Monialaisuus	12
4	Tutkimuksen toteuttaminen	14
4.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset, eettisyys.....	15
4.2	Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu	16
5	Tutkimuksen tulokset	17
5.1	Toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen.	18
5.2	Viihtyvyys asumispalveluissa ja sosiaaliset taidot.....	21
5.3	Yhteistyö ja vuorovaikutus	23
6	Johtopäätökset	27
6.1	Toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen	28
6.2	Asumispalveluiden viihtyvyys ja sosiaaliset suhteet.....	28
6.3	Yhteistyö ja vuorovaikutus	28
7	Pohdinta ja jatkotutkimus	29
	Lähteet	32
	Liitteet	37
	Liite 1. Saatekirje	37
	Liite 2. Kysymykset	38

Kuviot

Kuvio 1:	Valterin toimipisteet kartalla.	3
Kuvio 2:	Toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen.	18
Kuvio 3:	Viihtyvyys asumispalveluissa ja sosiaaliset taidot.	21
Kuvio 4:	Yhteistyö ja vuorovaikutus.....	23
Kuvio 5:	Millaista tietoa lapseni viikosta toivon asumispalveluiden ohjaajilta?.....	24
Kuvio 6:	Millaista yhteydenpitoa toivon asumispalveluiden ohjaajilta?	25
Kuvio 7:	Millaisia haasteita yhteistyössä asumispalveluiden kanssa olet kohdannut?	26

1 Johdanto

Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri on Opetushallituksen alaisuudessa toimiva opetus- ja ohjauskeskus, jonka tarkoituksena on tuottaa monipuolisia palveluita yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeisiin (Valteri N.d). Valterin palveluihin kuuluvat muun muassa toimipisteiden yhteydessä toimivat Valteri-koulut, ohjauskäynnit, paikalliset tukijaksot ja toimipisteissä tapahtuvat tukijaksot, joiden kesto on 1–6 viikkoa. Tämän lisäksi Valterin palveluihin kuuluvat muun muassa erilaiset koulutukset, työnohjauspalvelut, tutkimusyhteistyö, sekä oppimateriaalit ja julkaisut (Palvelut N.d). Valterin toimipisteissä on mahdollista saada tuettua asumispalvelua. Osa Valterin oppilaista asuvat kouluviikkojen ajan Valterin toimipisteissä.

Valitsin tämän aiheen, koska työskentelen Valterin asumispalveluissa, ja halusin kartoittaa, miten Valterin toimipisteiden asumispalveluita käyttävien lasten huoltajat kokevat Valterissa tapahtuvan laatutyön ja yhteistyön toteutumisen. Asumispalveluiden toiminnassa painotetaan oppilaiden arjen taitojen ja itsenäisen elämän harjoittelua, ja osana tutkimusta oli tarkoitus selvittää, kuinka paljon oppilaat ovat oppineet itsenäisen elämän taitoja, ja kuinka nämä opitut taidot ovat siirtyneet kotiin. Huoltajilta kartoitettiin lisäksi oppilaiden viihtymistä asumispalveluissa, sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä onko heille ollut tarpeeksi toimintaa myös vapaa-ajalla. Lisäksi viimeisenä osa-alueena on yhteistyö sekä vuorovaikutus: kuinka sujuvaa yhteistyö asumispalveluiden työntekijöiden kanssa on ollut sekä kuinka tyytyväisiä huoltajat ovat heidän kanssaan toimimiseen. Näiden aiheiden lisäksi muista Valterin toimipisteistä saatiin teemoja, joihin halutaan tietoa ja mahdollisia kehittämiskohteita.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada kollektiivista tietoa Valterin toimipisteiden asumispalveluiden ohjaajien työn laadusta, sekä huoltajien tyytyväisyydestä ohjaajien ja työntekijöiden toimintaan. Lisäksi työn aikana oli mahdollista saada tietoa, onko näiden teemojen ympärillä jotain kehitettävää tai muita asioita, joihin asumispalveluiden työntekijät voi kiinnittää tulevaisuudessa huomiota. Opinnäytetyön aineisto kerättiin Webropol-verkkokyselyllä, joka lähetettiin oppilaiden huoltajille Wilman kautta ja sähköpostitse. Aineisto kerättiin anonyyminä verkkokyselyinä. Tutki-

mukseen osallistuminen oli huoltajille vapaaehtoista ja osallistumislinkin saatteessa huoltajille kerrottiin tarkemmin tutkimuksen tarkoituksesta sekä tutkimuksen laatijan yhteystiedot lisäkysymysten varalta.

2 Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Valteri-koululla on kuusi toimipistettä: Onerva (Jyväskylä), Ruskis ja Skilla (Helsinki), Mäntykangas (Kuopio), Mikael (Mikkeli), sekä Tervaväylä (Oulu) (Valteri-koulu N.d). Näiden toimipisteiden yhteydessä toimivat ohjauspalvelukeskukset. Valterilla on myös kolme satellittitoimipistettä, jotka tuottavat ohjauspalveluita.

Kuvio 1: Valterin toimipisteet kartalla.

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterissa tuotetaan erilaisia tuki- ja ohjauspalveluita varhaiskasvatus- ja peruskouluikäisille lapsille. Valterista on mahdollista saada palveluita eri ammattiryhmien työntekijöiden tarpeisiin opetuksen, kuntoutuksen ja arvioinnin osalta. (Palvelut N.d.) Edellä mainittujen palveluiden lisäksi Valterista on mahdollista saada joko lyhyt- tai pitkäaikaista tuettua asumispalvelua, jota tarjotaan muillekin, kuin Valteri- koulujen oppilaille (Tuettu asuminen N.d).

Valteri osallistuu kehittämistyöhön kansallisella ja kansainvälisellä tasolla esimerkiksi konsultaatioiden sekä kehittämis- ja tutkimushankkeiden kautta. (Palvelut N.d.) Kansallisissa kehittämiskumppanuuksissa Valterin vahvuuksia ovat monialainen ja moniammatillinen kasvun ja oppimisen tuen erityisosaaminen, tietotaito inklusiivisen koulunkäynnin tukemisessa, sekä kuntatasolla tapahtuvat kehittämishankkeet. Kansainvälistä yhteistyötä tehdään esimerkiksi erilaisissa Erasmus- ja Euroopan sosiaalirahaston rahoittamissa kehittämishankkeissa. (Kehittämiskumppanuus N.d.) Valterin asiantuntijoiden erityinen vahvuusalue on oppilaan tukemisen ja oppilashuollon osaamisessa. Konsultoinneissa voidaan etsiä ratkaisuja eri teemoihin, kuten esimerkiksi oppilashuollon asioihin, tuen suunnitteluun ja koulutukseen kansallisissa pedagogisissa hankkeissa, yhtenäiskoulujen ja niiden toimintakulttuurien rakentamisessa, sekä oppilaan tuen järjestämiskäytänteissä. Kehittämisprosessi voi sisältää muun muassa kehittämistarpeen arvioinnin ja kartoituksen, työohjauksen tai muun asiantuntijatuon opetuksen henkilöstölle sekä hankearvion. Kehittämishankkeissa on mahdollisuus saada Valterista hankkeen vetäjä, ohjausryhmän ja työryhmän valmennuksen tuen, koulutuksen ja muun konsultaation. (Konsultointi N.d.) Valterissa toteutetaan myös paljon tutkimusyhteistyötä eri oppilaitosten, säätiöiden ja hankkeiden yhteistyötahojen kanssa (Tutkimusyhteistyö N.d.)

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin palveluiden kautta voidaan auttaa työntekijöitä heidän ammatillisessa kehityksessään koulutusten, työohjauksen sekä Valterin oppimateriaalien ja julkaisujen kautta (Palvelut N.d.) Valterin opetuksen ja ohjauksen asiantuntijat järjestävät alueellisia, valtakunnallisia ja koulukohtaisia koulutuksia opetus- ja kasvatustieteen toimijoille. Koulutuksia voidaan järjestää sekä verkon välityksellä että paikan päällä. Koulutukset tarjoavat keinoja ja toimintamalleja arjen oppimistilanteisiin, ajankohtaista tietoa kasvatustieteen ja koulutusalan työntekijöille, sekä pohdintaa ja ratkaisuja joustavan ja monipuolisen oppimisen tuen rakentamisessa. (Koulutus. N.d.)

Valterin palveluihin kuuluu myös työnohjaus yksilö-, ryhmä-, tai yhteisötasolla ja sen tarkoituksena on tukea ammatillista kehittymistä omissa työtehtävissä sekä työyhteisöissä. Työnohjauksessa keskitytään työhön, työyhteisöön ja omaan rooliin työpaikalla ja paneudutaan yksittäisiin asiakastilanteisiin. (Työnohjaus. N.d.) Valterin kautta on myös mahdollista hankkia monipuolisia materiaaleja oppimisen ja koulunkäynnin suunnitteluun. Materiaalia on mahdollista hankkia sekä verkkojulkaisuina että painetussa muodossa. Näihin kuuluvat muun muassa alan kirjallisuus ja erilaiset oppaat, apuvälineet, verkkoluennot, sekä arviointivälineet ja materiaalit. (Oppimateriaalit ja julkaisut. N.d.) Oppilaan arkea vahvistetaan Valterissa monilla eri tavoilla. Oppilaille on mahdollista tuottaa yksilöllisiä kommunikointimateriaaleja, sekä mikäli tarve vaatii, on mahdollista saada joko paikallisia (toteutetaan omassa koulussa) tai Valteri- koulussa toteutuvia tukijaksoja.

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin toimipisteissä järjestetään myös asumispalvelua sellaisille oppilaille, jotka asuvat kaukana koulustaan, tai tarvitsevat harjoitusta itsenäiseen toimimiseen. Asumispalvelua käyttävät oppilaat ovat lähtökohtaisesti Valteri-koulun oppilaita ja he asuvat koulupäivien ajan Valterin toimipisteissä. Kouluviikon päätteeksi oppilaat lähtevät viikonlopuksi omiin koteihinsa. Tuettua asumispalvelua on myös mahdollista saada muillekin, kuin Valteri-koulun kirjoilla oleville oppilaille, ja asuminen voi olla joko pitkäaikaista tai tilapäistä. Asumispalveluiden toiminnassa keskeistä on vahvistaa nuorten itsenäisen elämisen taitoja ratkaisu- ja voimavarakeskeisellä sekä kuntouttavalla työotteella. Asumispalveluita käyttävät lapset ja oppilaat osallistuvat kodinomaiseen toimintaan sekä arjen askareisiin, muun muassa omien pyykkien pesemiseen, lakanoiden vaihtoon, iltapalan kattamiseen sekä oman huoneen siisteyden ylläpitämiseen, oman toimintakykynsä mukaisesti. Ohjaus tapahtuu yksilötasolla. Nuorille laaditaan tavoitteet yhteistyössä monialaisen verkoston kanssa, joita asumispalvelun toiminnassa pyritään saavuttamaan tai edistämään laatusuosituksen mukaisesti. (Tuettu asuminen N.d.)

2.1 Erityisen tuen päätös

Koska Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin yhteydessä toimivat Valteri-koulut ovat erityiskouluja, on jokaisella Valterin oppilaalla erityisen tuen päätös. Erityinen tuki koostuu sekä erityisopetuksesta että muusta tuesta, jota oppilas tarvitsee (Erityinen tuki N.d). Ennen kuin erityisen tuen tarpeesta tehdään päätös, on oppilaan opetuksen järjestämisen tahon laadittava oppilaasta pedagoginen selvitys. Pedagogisella selvityksellä tarkoitetaan arviota oppilaan erityisen tuen tarpeesta, joka on

laadittu moniammatillisessa yhteistyössä yhdessä oppilashuollon sekä oppilaan opetuksesta vastaavan tahon kanssa. Selvityksessä tuodaan ilmi oppilaan kokonaistilanteen sekä erityisen tuen tarpeen arvioinnin lisäksi oppilaan saaman tehostetun tuen määrä. Näiden seikkojen pohjalta erityisen tuen päätös laaditaan. Ennen päätöstä on kuitenkin opetuksen järjestämisen tahon kuultava sekä oppilasta itseään sekä hänen huoltajiaan, ja erityisen tuen päätöstä voidaan tarvittaessa täydentää psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijan lausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä. (Perusopetuslaki 628/1998, 17 §.)

Erityisen tuen päätös voidaan joissakin tilanteissa laatia jo ennen kuin esi- tai perusopetus alkaa tai esi- ja perusopetuksen aikana ilman edeltävää pedagogista selvitystä tai tehostetun tuen antamista. Tätä menettelyä käytetään, mikäli oppilaalle ei vammaa tai sairauden, tunne- elämän häiriöiden, kehityksen viivästymisen tai muun vastaavan erityisen syyn seurauksena pystytä antamaan opetusta. Mikäli erityisen tuen päätös tehdään ennen esi- tai perusopetuksen alkamista, on sen perustuttava oppilaan tilanteen uudelleenarviointiin esimerkiksi sairauden tai onnettomuuden vuoksi tai jos aikaisemmat arviot osoittautuvat virheelliseksi. Erityisen tuen päätöksessä määritetään muun muassa pääsääntöinen opetusryhmä, päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta, tulkitsemis- tai avustajapalvelut, yksilöllistettävät oppiaineet tai oppiaineesta vapauttaminen sekä opiskeluun tarvittavat apuvälineet tai järjestettävät tukijaksot Valteri- koulussa. Mikäli oppilaan tarve edellä mainituissa asioissa muuttuu, on syytä tehdä uusi pedagoginen selvitys niiltä osin ja uusi erityisen tuen päätös. (Päätös erityisestä tuesta N.d.)

3 Laatutyö Valterissa

Valterissa toteutettua laatutyötä ohjaa kolme käsitettä: asiakaslähtöisyys (lapsi- ja nuorilähtöisyys), osallisuus ja monialaisuus. Oppilaan polku Valterissa rakennetaan yhdessä oppilaan kanssa ja hänen vahvuutensa ja tuen tarpeensa huomioidaan kokonaisvaltaisesti palveluiden suunnittelussa. Oppilaat ovat vahvasti mukana Valterin tuomissa mahdollisuuksissa vaikuttaa asioihin, ja he pääsevät tätä kautta osalliseksi Valteri-koulujen yhteisöihin. Valterissa oppilaan ympärillä toimii monialainen verkosto, ja heillä on mahdollisuus saada esimerkiksi fysio- tai toimintaterapeutin, kuraattorin ja terveydenhoitajan, psykologien tai ratsastusterapeutin palveluita, ilman tarvetta poistua koulurakennuksesta. Vahva monialainen työskentelytapa tukee myös Valterin työntekijöitä, ja heille on mahdollista saada esimerkiksi konsultointia haastaviin tilanteisiin Valterissa työskenteleviltä asiantuntijoilta.

Edellä mainituista käsitteistä tietoa haettiin eri tietokannoista käyttäen hakusanana kyseisiä käsitteitä: asiakaslähtöisyys, osallisuus ja monialaisuus. Lähdemateriaalina pyrittiin käyttämään mahdollisimman uusia artikkeleita ja julkaisuja, jotta saataisiin mahdollisimman tuoretta tietoa aiheista. Opinnäytetyön lähdemateriaaliksi valikoitiin vuonna 2011 ja siitä eteenpäin julkaistut materiaalit.

3.1 Asiakas- eli lapsi- ja nuorilähtöisyys

Asiakaslähtöisyydellä tarkoitetaan asiakkaan osallistumista palveluprosessiin. Myös hänen asiantuntemuksensa huomioidaan palvelun prosessin jokaisessa vaiheessa: suunnittelu, toteutus ja arviointi. (Asiakaslähtöisyys 2020.) Sosiaali- ja terveysalalla käsitteellä asiakas ei välttämättä ole samoja merkityksiä, kuin kaupallisten palveluiden asiakkaalla, vaikka samaa termiä käytetään kummankin palvelun piirissä. Hyvinvointipalveluiden tarkoituksena ja tavoitteena on tuottaa asiakkaalle palveluita, jotka tuovat hänen elämäänsä ja hyvinvointiinsa muutosta parempaan suuntaan, jotta hän pärjää muuttuneessa tai hankalassa elämäntilanteessaan.

Asiakaslähtöisyyden tavoitteena on asiakkaan näkökulmien esille tuominen ja oikeuksien toteuttaminen prosessin aikana. Asiakaslähtöistä toimintatapaa toteutettaessa palveluprosessin aikana on muistettava, että prosessi rakentuu palvelua tuottavien ja sitä vastaanottavien tahojen vuorovaikutukseen ja neuvotteluun. Lisäksi palvelun tuottamisen aikana on muistettava asiakkaan elämäntilanteen tuomat realiteetit ja, että asiakkaalle ei anneta liikaa vastuuta, koska tarkoituksena on asiakkaan kunnioittaminen ja hyvän toteuttaminen. (Pohjola 2010, 20–30.) Asiakaslähtöisellä käytännöllä voidaan lisätä palveluiden vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta sekä työntekijöiden tyytyväisyyttä. Sosiaali- ja terveysalalla tapahtuva muutospaine kiihdyttää asiakaslähtöisen toimintamallin leviämistä, sillä palveluiden tuottajilta vaaditaan syvällisempää kykyä vastata asiakkaiden moninaistuviin odotuksiin ja tarpeisiin. (Hyväri 2017, 33.)

Kun käytetään termiä asiakaslähtöisyys, voidaan puhua myös termeistä lapsi- ja nuorilähtöisyys riippuen siitä, kenelle palveluita tuotetaan tai kenen hyväksi palveluita kehitetään. Tanja Mäkelän johtamassa vuosien 2021–2023 aikana toteutumassa NOUSU-hankkeessa, jonka tarkoituksena on saada nuorten työllisyys nousuun Kouvolassa, nuorilähtöisyys käsitteellistetään siten, että nuorten osallistuminen hankkeen toiminnassa mahdollistetaan koko kehittämiskaaren aikana. (Mäkelä 2022.) Hallituksen lakiehdotuksessa (111/2016) nuorilähtöisyydellä tarkoitetaan nuorten omien

ajatusten ja tarpeiden tukemista ja kunnioittamista sekä yhdessä nuoren kanssa toimimista samalla ottaen huomioon hänen lähtökohtansa. Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan uskoa lapsen kykyihin ja lasten moninaisten lahjakkuuksien ymmärtämistä. Lapsilähtöisissä prosesseissa lapsi on aktiivinen toimija ja hänen mielenkiintonsa ohjaavat toimintaa, jota aikuinen tukee. Lapsilähtöistä toimintatapaa noudattaessa tulee kunnioittaa lapsuutta sekä nähdä ja arvostaa lapsen persoonallisuutta. (Pulkinen 2018, 21.) Mikäli lapsilähtöistä toimintaotetta toteutetaan laadukkaasti, kokevat lapset toiminnan mieleiseksi ja ovat sitoutuneempia toiminnan eteenpäin viemiseen (Rosqvist, Kokko, Kinos, Robertson, Pukk & Barbour 2019, 209).

Asiakslähtöisyyden toteutumisen peruspilarina toimivat seuraavat osa-alueet: ihmisen itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, ihmisen kokonaisuus sekä tietoisuus siitä, että jokainen ihminen on yksilö. Näiden osa-alueiden toteutuessa voidaan toteuttaa asiakslähtöistä työskentelyperiaatetta empatian ja hyväksynnän keinoilla. (Client-centered theory N.d.)

Todellisen ja vaikuttavimman asiakslähtöisen työotteen saavuttamiseksi on tärkeää, että ihmiset kokevat kuuluvansa joukkoon ja uskovat työryhmän haluavan saada tuotettua hänelle parhaimman mahdollisen lopputuloksen hänen tarvitsemansa palvelun tai hänellä olevan ongelman suhteen. Tämän kokemuksen saavuttamiseksi voidaan soveltaa Maslow'n tarvehierarkiaa, jonka mukaan ihmisellä on tietyt perustarpeet, jotka ihminen pyrkii elämässään täyttämään.

Franko kirjoittaa artikkelissaan (2022), että Maslow'n tarvehierarkiateorian mukaan ihmisellä on viisi tarvetta: fysiologiset, turvallisuuden, sosiaaliset, tunnustuksen ja itsekehittämisen tarpeet. Fysiologisiin tarpeisiin lukeutuvat ihmisen elämän kannalta tärkeät perustarpeet, kuten ravinto, lepo, terveys ja muut fyysiset tarpeet. Turvallisuuden ylläpitämiseksi ja saavuttamiseksi ihminen tarvitsee elämässään vakautta, turvaa, resursseja. Kun edellä mainitut tarpeet on saavutettu, on seuraavana tarvehierarkian mukaisesti sosiaaliset tarpeet. Tähän tarpeeseen kuuluvat rakkaus- ja ystävyyssuhteet, kommunikaatio sekä yhteenkuuluvuuden ja hyväksynnän tunne. Sosiaalisten tarpeiden täytyttyä ihminen pyrkii saavuttamaan arvostuksen tunteen erottamalla joukosta ja tähän liittyy vahvasti itsetunto sekä itsekunnioitus. (Franko 2022.) Ylimpänä Maslow'n tarvehierarkiassa oleva itsekehittämisen tarve toteutuu silloin, kun kaikki muut tarpeet ovat täytetty. Silloin ihminen pystyy valjastamaan oman potentiaalinsa ja olemaan se, mikä hän todella pystyy olemaan.

Ihminen kykenee silloin käyttämään omia taitojaan ja voimavarojaan parhaansa mukaan. Itsekehittämisen tarvetta rakentavat ihmiset ovat tietoisia itsestään sekä heidän omista kehittämisen kohteistaan ja kasvunsa tärkeydestä. (Cherry 2022.)

Kun pyritään toteuttamaan asiakaslähtöistä työtettä, on Maslow'n tarvehierarkian ymmärtäminen tärkeää. Edellä mainitut asiakastyön peruspilarit, itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen sekä ihmisen kokonaisuuden ja yksilöllisyyden ymmärtäminen, voidaan sijoittaa suoraan Maslow'n teorioimaan tarvehierarkian pyramidissa käytännössä minkä tahansa tarpeen lokeroon. Alemmat tasot Frankon (2022) mukaan liittyvät ihmisen omiin tarpeisiin niin sosiaalisella, psykologisella ja fyysisellä tasolla, joten asiakaslähtöisessä työskentelyssä näihin peruspilareihin ja niiden toteutumiseen on kiinnitettävä vahvasti huomiota, jotta asiakas kykenisi saavuttamaan Cherryn (2022) selettämän itsekehittämisen tarpeen tason. Asiakaslähtöisessä työskentelyssä asiakkaan itsensä roolin tärkeys korostuu silloin, kun hän on itse valmis kehittymään ja tekemään töitä itsensä eteen niillä voimavaroilla ja taidoilla, jotka hänellä on. Tällöin itsekehittämisen tarpeen saavuttaminen on ehdottoman tärkeää, jotta voidaan aloittaa laadukas ja tuloksellinen asiakaslähtöinen työskentely.

Asiakastyön aikana asiakkaan oma toiminta on tärkeää, mutta asiantuntijoiden itse on oltava läpinäkyviä toiminnan aikana ja tuotava omaa näkemystään esille. Asiakkaan kanssa yhteistyössä olevan ammattilaisten verkoston tietämys ja taidot ovat tärkeitä prosessin aikana. On kuitenkin muistettava, että tieto ei kuulu ainoastaan yhdelle tai useammalle työryhmän toimijoista, vaan sitä on jaettava kaikille työryhmään kuuluville tasapuolisesti, kasvattaen muiden toimijoiden tietämystä ja ammattitaitoa asiakas mukaan lukien (Rostila & Vinnurva 2013, 200). Rostila ja Vinnurva (2013) tuovat esille artikkelissaan näkemyksen siitä, että ammattilaisten ja asiantuntijoiden tietämyksen lisäksi on otettava huomioon myös asiakkaan omat havainnot ja tiedot. Näin asiakas pystyy osallistumaan palvelun tuottamiseen osana työryhmää. Tätä toimintatapaa käyttäen asiakaslähtöinen toimintaperiaate vahvistuu ja tuottaa varmemmin halutun tuloksen. Tämä Rostilan ja Vinnurvan (2013) esille tuoma asia voidaan yhtä lailla sijoittaa Maslowin tarvehierarkiaan. Kun asiakkaalle jaetaan tietoa prosessin aikana esille tulleista asioista ja hänen kokemuksensa ja tietämyksensä asioista otetaan tuomitsematta vastaan, kokee hän kuuluvansa työryhmään, kuten muutkin asiantuntijat ja toimijat. Tällöin Maslowin tarvehierarkian sosiaaliset ja turvallisuuteen liittyvät tarpeet täyttyvät.

3.2 Osallisuus

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos kiteyttää termin osallisuus kokemukseen siitä, että ihminen tuntee kuuluvansa itselleen tärkeään tai merkitykselliseen ryhmään tai yhteisöön. Yhteisötasolla osallisuus ilmenee mahdollisuuksina vaikuttaa, sekä yhteisöön kuuluvien jäsenten keskinäisenä arvostuksena ja luottamuksena. Osallisuuden vahvistamisen kannalta tärkeitä toimijoita ovat muun muassa koulut, työpaikat, järjestöt, yhdistykset ja harrastusseurat. Nämä toimijat tukevat kansalaisten aktiivisuutta ja sitä kautta vahvistavat yksilöiden toimijuutta. Toimijuuden vahvistaminen on yksi osa osallisuuden vahvistamista ja edistämistä. (Osallisuuden edistäminen. 2020.)

Osallisuus voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen: osallisuus omassa elämässä, osallisuus vaikuttamisen prosesseissa sekä paikallinen osallisuus. Osallisuutta omassa elämässä vahvistetaan kohtuullisen toimeentulon ja ihmisen tarpeisiin vastaavien palveluiden avulla sekä tarjoamalla tilaisuuksia osallistua toimintaan, jossa ihmisen on mahdollista luoda kontakteja tai muita yhteyksiä muihin ihmisiin. Näiden keinojen lisäksi on tärkeä vaalia yksilön autonomiaa ja vahvistaa ihmisen elämän ennakoitavuutta. Lisäksi elämän hallittavuuden sekä toimintaympäristön ymmärrettävyyden lisääminen ovat tärkeä osa oman elämän osallisuuden vahvistamisessa. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 23–25.)

Osallisuus käsitetään usein osallistumisena, mutta nämä kaksi käsitettä on hyvä erottaa toisistaan. Osallistumisella voidaan tarkoittaa mukana olemista muiden suunnittelemassa ja toteuttamassa prosessissa ilman, että asiakas on itse toimijana prosessin aikana, vaikkakin osallistuminen itsessään on merkittävä osa osallisuuden muodostumisesta. Osallisuus muodostuu vaikuttamisen, osallistumisen ja toiminnan kautta. (Kivinen, Vaanjusov & Vornanen, 2020, 269.) Sosiaalihuoltolain mukaan sosiaaliohjauksen tavoitteena on edistää yksilöiden ja perheiden osallisuutta vahvistamalla elämäntilannetta ja toimintakykyä (Sosiaalihuoltolaki. 1301/2014, 16§). Osallisuudesta on monia erilaisia teorioita liittyen osallisuuden perusedellytyksiin. Yhtenä esimerkkinä näistä perusedellytyksistä ovat Having, Acting ja Belonging. Having- sanalla viitataan taloudelliseen toimeentuloon liittyviin osallisuuden osa-alueisiin, kuten taloudelliseen osallisuuteen sekä riittävään toimeentuloon ja sen tuomaan hyvinvointiin. Sanalla acting tarkoitetaan valtaisuutta, toimijuutta ja toiminnallista osallisuutta. Belonging- termillä viitataan yhteenkuuluvuutta yhteisöihin ja yhteiskuntaan

sekä niiden toimintaan osallistumista. Nämä kolme perusedellytystä tukevat yksilöitä ja yhteisöjä ja sen kautta rakentavat sosiaalista kestävyyttä. Mikäli nämä osa-alueet ovat yksilö- tai yhteisötasolla kunnossa, on uhka syrjäytymiselle huomattavasti pienempi. (Raivio & Karjalainen 2013, 16–17.)

Osallisuuden toteutumisen kannalta on myös erittäin tärkeää, että itse työntekijät kokevat olevansa yksi osa työyhteisöä. Työntekijä, kuten asiakaskin, kokee turvallisuuden tunnetta, mikäli hän on aitona osana työyhteisöään. Työntekijöillä on mahdollisuus saada muilta kollegoiltaan tietoa ja näkemyksiä sekä yhdessä tekeminen antaa mahdollisuuksia tuoda myös omia kokemuksiaan tai huoliaan esille. Mikäli positiivisia kokemuksia työyhteisön vuorovaikutuksesta ja ihmissuhteista on tarpeeksi paljon, syntyy positiivista riippuvuutta, eli yhteistyötä edistävää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Positiivisella riippuvuudella tarkoitetaan erilaisten persoonallisuuksien hyväksymistä sekä toimintatapojen hyväksymistä. Hierarkian merkitys muuttuu toimintaa estävästä käsitteestä ja kokemuksesta toimintaa edistäväksi. Tällöin työntekijöillä on mahdollisuus kehittyä. Positiivinen riippuvuus aiheuttaa parhaimmillaan halua oppia uutta ja tuoda omaa osaamistaan esille myös muille. Mikäli työasioiden ohessa työntekijä pystyy puhumaan myös omista asioistaan muille työyhteisönsä jäsenille, kasvaa yhteenkuuluvuuden tunne ja osallisuus entisestään.

Osallisuudella on myös suuri vaikutus työhyvinvointiin. Pienillä työyhteisöissä tapahtuvilla teoilla, kuten ystävällisellä tervehdyksellä, kuulumisten kysymisellä tai hymyllä, voidaan parantaa läsnäolon ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, jolloin yksittäinen työntekijä voi kokea olevansa iso osa suurta työyhteisöä. Kokonaisvaltaisen ja vastuullisen työnteon mahdollistaa vain hyvä, toimiva ja yhtenäinen työyhteisö. (Mäkisalo-Ropponen 2016, 51–53.) Työntekijöiden osallisuus on siis ensisijaisen tärkeää palveluiden tuottamisessa asiakkaalle, mikä korostuu moniammatillisissa tai monialaisissa työryhmissä ja tiimeissä. Ellei työryhmän tai tiimin jäsenillä ole yhteenkuuluvuuden tunnetta, voi asiakkaan edun mukaisen palvelun tuottaminen olla haastavampaa. Mikäli tiimin, työyhteisön, moniammatillisen tai monialaisen verkoston jäsenet eivät koe yhteenkuuluvuuden tai osallisuuden tunnetta, voi vuorovaikutus muiden jäsenten kanssa ja prosessin eteneminen olla vaikeampaa. Yhdessä tehtävän työnteon edellytyksenä on kumppanuus, keskinäinen riippuvuus ja uuden oppiminen yhdessä. Kumppanuus monitoimijaisessa yhteistyössä tarkoittaa luottamusta ja arvostusta muita toimijoita kohtaan, aitoa kommunikaatiota sekä rakentavaa kollegiaalista suh-

detta muihin työntekijöihin. Nämä rakentuvat ja vahvistuvat onnistuvassa yhteistyössä. Keskinäisellä riippuvuudella ei tarkoiteta oman itsensä kehittymistä ja opin jakamista muille, vaan osaamisen yhteistä rakentamista ja soveltamista prosessin aikana. Keskinäisellä riippuvuudella on suuri vaikutus uuden oppimiseen yhdessä, sillä prosessin aikana jokaiselta toimijalta vaaditaan rohkeutta mennä uudelle ja tuntemattomalle alueelle yhdessä muiden työryhmän jäsenten kanssa. Tällöin kaikkien toimijoiden on kyettävä vuorovaikutukselliseen työntekoon ja mahdollisesti siedettävä omia epävarmuuksia, kuitenkin samalla vahvistaen monitoimijaisen ja osallistavan työryhmän yhteistyötä. (Siurala 2011, 141.)

3.3 Monialaisuus

Monialaisuutta ja moniammatillisuutta usein käsitellään samaa tarkoittavina termeinä. Kummassakin on sama tarkoitusperä: tarjota palvelua saavalle taholle paras mahdollinen tuki ja palveluiden verkosto yli ammattirajojen. Kuitenkin isona erona moniammatillisuuteen monialaisuudessa on palvelua saavan tahon oma osallisuus ja osallistuminen monialaisen työryhmän toimintaan. Onnistuneen monialaisen työskentelytavan tavoitteena on asiakkaan kohtaaminen kokonaisvaltaisena persoonana ilman, että eri ammattiryhmät pirstaloivat häntä oman asiantuntijuutensa näkökulmasta. Asiakas koetaan ja ymmärretään aktiivisena ja osallisena toimijana palveluiden verkostossa koko prosessin ajan. Näin ollen asiakas saa itsensä kuulluksi työryhmän edessä ja pääsee itsekin vaikuttamaan palveluprosessin muodostumisessa. Aito monialainen työskentelytapa on asiakaslähtöistä, ja työryhmän eri osapuolet ovat motivoituneita asiakkaan hyvään kohteluun ja itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen. (Happo, Junkkari, Kepanen, Koukkari & Nuutila 2015, 59–60.) Monialaisuuden toteutumisen kannalta on tärkeää, että asiakas kokee ammatillisen verkoston tai työntekijöiden yhteistyön ja työyhteisön ilmapiirin luontevaksi ja turvalliseksi. Yhteistyön ja asiakkaan prosessiin osallistumisen kannalta on yhteisöllisyyden ilmapiirin luominen asiakkaan aidon edun tavoittelemiseksi välttämätöntä, jotta asiakkaasta on luontevaa osallistua palveluprosessiin. Yhdessä tekemisen kulmakivenä on asiakkaan mukaan ottaminen häntä koskevissa asioissa. Näin ollen monialaisuuteen liittyy vahvasti käsitteet osallisuus ja asiakaslähtöisyys. (Mäkisalo-Ropponen & 2016. 15–16.)

Nuorisolain (1285/2016, 9§) mukaan on paikallisten viranomaisten yhteistyön yleisen suunnittelun ja toimeenpanon kehittämistä varten oltava ohjaus- tai palveluverkosto, tai muu yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmään kuuluvat kaikki kunnan alueella asuvat nuoret. Tämän yhteistyöryhmän tulee toimia yhteistyössä erilaisten järjestöjen, seurakunnan ja muiden nuorille suunnattujen palveluiden tuottajien kanssa. Lainsäädäntö kuitenkin koskee vain kunnan viranomaisia. Yksityisillä palveluntuottajilla ei ole vastaavaa velvoitetta palveluiden tuottamiselle. Jokaisessa kunnassa ei tällaisia yksityisiä toimijoita ole, jonka takia monialaiseen yhteistyöhön osallistumiseen velvoite lain mukaan on vain viranomaisilla. Kuitenkin yhteistyön toteutumista voidaan täydentää olemalla vuorovaikutuksessa tällaisiin yksityisiin palveluiden tarjoajiin. (Lybeck & Walldén 2011, 25–27.) Perusopetuslaissa (628/1998) määritellään 3§:n mukaan, että opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Näin ollen laki velvoittaa myös kouluja monialaiseen yhteistyöhön, jossa myös oppilas itse on aktiivisena toimijana oman koulutiensä varrella.

Monialaisen työskentelyn tavoitteena on, että työryhmä kokoontuu rakentamaan yhteistä tietämystä käsiteltävänä olevasta asiasta yli ammattirajojen. Tärkeää on, että jokainen moniammatilliseen työryhmään kuuluva taho uskaltaa tuoda omaa näkemystään tai tietämystään esille. Monialaiseen työryhmään lasketaan mukaan myös asiakas tai muu toimija, jonka tapausta yhdessä käsitellään. Itse asiakas ja toimija on erittäin tärkeässä roolissa, sillä joskus monialainen työryhmä voi olla asiakkaan mukana hyvinkin pitkän aikaa tapauksesta riippuen. Moniammatillisuuteen kuuluu myös asiakaslähtöinen ote, joten asiakasta tai muuta toimijaa, jonka ympärille työryhmä on kokoontunut, kuunnellaan ja kunnioitetaan. Kuitenkaan moniammatillisen ryhmän toiminta ei voi toimia pelkästään asiakkaan ehdoilla, vaan toiminta perustuu dialogisuuteen, eli vastavuoroisuuteen. Yhteiset kokoontumiset ja vuorovaikutuksen monipuolisuus rakentavat moniammatillisuutta. Moniammatillisuuden kannalta on luottamus ja avoimuus työryhmän jäsenten välillä tärkeää. Luottamuksen ja avoimuuden kautta voidaan saada työryhmästä sitoutuneempi työskentelyä kohtaan, jolloin asiakkaan tai muun tahon ratkaistava ongelma saa huomion, jonka se ansaitsee. (Kekoni, Mönkkönen, Hujala, Laulainen & Hirvonen 2019, 15–22.)

Moniammatillisessa työryhmässä toimimisen kannalta on tärkeää, että jokaisella työryhmään kuuluvalla jäsenellä, mukaan lukien asiakas itse, on yhteistyön tavoitteiden, päämäärien ja toimintamallien ymmärtäminen. Mikäli ymmärrys puuttuu, jäävät moniammatillisessa työskentelyssä tavoiteltavat hyödyt saavuttamatta. Kun työryhmän tahot ovat muodostaneet yhteistyössä

näkemyksen palveluista, joita asiakas tarvitsee, voidaan palveluiden saatavuus varmistaa asiakaslähtöisellä palveluohjausprosessilla. (Helminen 2017, 19–21.) Moniammatillisessa työryhmässä tuodaan esille erilaisia osaamisen ja tiedon näkökulmia, joita kokonaisuuden rakentumisen kannalta edellytetään. Keskeistä on, kuinka tieto ja osaaminen, joka on tarpeellista tapauksen kannalta, kootaan yhteen ja prosessoidaan kokonaisvaltaisen käsityksen saamiseksi. Tärkeää moniammatillisuuden toteutumisen kannalta on siis tiedon kokoaminen sekä prosessin ja yhteisten tavoitteiden kokoaminen. Moniammatillisen työryhmän tavoitteiden ja työn onnistumisen kannalta on tärkeää tunnistaa ja kunnioittaa asiantuntijoiden sekä muiden osallistujien erityiset tiedot, asiantuntijuus ja osaaminen. (Isoherranen 2007, 27–34.) Moniammatillisen työryhmän etuja ja sen tuomia haasteita tuotiin esille vuonna 2018 tehdyssä julkaisussa (Sandström, Keiski-Turunen, Hassila, Aunola & Alahuhta 2018), jossa koottiin 26 eri asiantuntijan näkemys moniammatillisesta työskentelystä osana Asiakaslähtöinen toiminta sosiaali- ja terveysalalla -täydennyskoulutusta. Aineistossa nostettiin esille moniammatillisen työskentelyn etuja ja haasteita. Etuja olivat muun muassa: työjaon selkiytyminen, päällekkäisen työn väheneminen, palveluverkoston tunteminen ja sen hyödyntäminen, asiakaslähtöisyyden vahvistuminen ja avoimen vuorovaikutuksen ja luottamuksen lisääntyminen. Haasteiksi koettiin näkemuserot ammattilaisten kesken, huonot vuorovaikutustaidot, ammatti-identiteetin puolustaminen ja henkilöstön vaihtuvuus ja riittämättömyys.

4 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus toteutettiin verkkopohjaisena kyselynä lukuvuoden 2022–2023 lopussa Valterin toimipisteiden asumispalveluita käyttäneiden lasten ja nuorten huoltajille. Valterin toimipisteistä lähetetään joka vuosi huoltajille palautekysely, mutta tämä opinnäytetyön osana toteutettu kysely korvasi palautekyselyn kyseisenä lukuvuonna. Tutkimus toteutettiin Webropol-verkkokyselynä. Kysymykset luotiin kyseisen palvelun kautta, ja kyselyn linkki jaettiin Valterin toimipisteisiin asumispalveluja johtaville oppilastuenpäälliköille, jotka lähettivät linkin huoltajille Wilman ja sähköpostin kautta. Aikaa kyselyyn vastaamiseen oli kaksi viikkoa. Viikko kyselylinkin lähettämisestä lähetettiin huoltajille muistutus kyselyyn vastaamisesta. Vastausaikaa myös pidennettiin viikolla, eli todellinen kyselyn vastausaika oli kolme viikkoa.

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset, eettisyys

Opinnäytetyönä toimiva tutkimus toteutettiin osana Valterin laatutyötä ja sen tarkoituksena oli selvittää, miten lukuvuonna 2022–2023 asumispalveluita käyttävien oppilaiden huoltajat ovat kokeneet Valterin asumispalveluissa tapahtuvan toiminnan Valterin toimintaa ohjaavien laatutyön käsitteiden kannalta. Samalla kehitettiin uusi, tarkempi palautekyselypohja. Tutkimuksessa käytetyt kysymykset liittyvät kolmeen käsitteeseen: asiakaslähtöisyys, osallisuus, sekä monialaisuus (yhteistyö), jotka ovat keskeisiä Valterin toiminnan arvoissa. Joka vuosi asumispalvelua käyttävien oppilaiden huoltajille lähetetään tyytyväisyyskysely. Tänä lukuvuonna kyselyä haluttiin laajentaa ja tarkentaa tämän opinnäytetyön avulla. Seuraavina lukuvuosina tässä opinnäytetyössä kehitettyä kyselyä käytetään pohjana huoltajille lähetettävälle tyytyväisyyskyselylle. Kyselystä saatujen tulosten perusteella kehitetään työn laatua Valterin asumispalveluissa. Lisäksi on tärkeää saada työntekijöiden onnistumisesta palautetta. Tästä syystä kyselyn lopussa oli vapaaehtoinen kohta, johon huoltajat saivat kirjoittaa vapaamuotoisesti palautetta asumispalveluiden työntekijöille. Kyselyssä selvitettävät osa-alueet toimivat opinnäytetyön tutkimuskysymyksinä: Miten asumispalveluita käyttävien lasten huoltajat kokevat Valterin asumispalveluiden toiminnan ja viihtyvyyden sekä miten yhteistyö asumispalveluiden ja työntekijöiden välillä on onnistunut? Tutkimuksesta saadut tulokset jaettiin Valterin toimipisteiden oppilastuen päälliköille, jotka käsittelevät tulokset omissa tiimeissään. Yhteisen validaation myötä tuloksia hyödynnetään Valterin asumispalvelujen laadun kehittämisessä.

Tutkimuslupa haettiin Valterin tutkimuslupamenettelyn kautta ja Valterin Tutka-ryhmä arvioi tutkimussuunnitelman ennen tutkimuksen aloittamista. Tutkimuksessa noudatettiin hyviä tieteellisiä käytäntöjä rehellisyyden, tulosten tallentamisen sekä tuloksien jakamisen osa-alueilla (Hyvä tieteellinen käytäntö N.d). Tutkimuksen laatija on myös tietoinen olevansa itse vastuussa tutkimuksesta. Tutkimuskyselyn laatija ei itse toimittanut kyselyä vastaajille tai saanut käsiinsä näiden yhteystietoja. Kyselyyn liittyvässä saatekirjeessä tuotiin esille kyselyyn osallistumisen vapaaehtoisuus sekä tutkimustuloksien käyttötarkoitus. Saatekirjeessä huomioitiin myös tutkimuksen laatijan työsuhte Valteriin. Verkkokysely toteutettiin täysin anonyymisti, eikä yksikään vastaaja ollut edes tulosten analysoijan tunnistettavissa. Kyselyn kaikki kysymykset olivat laadittu siten, ettei vastaajia tai heidän lapsiaan pystytä tunnistamaan heidän antamiensa vastausten pohjalta. Kyselyssä ei kysytty mitään henkilöihin itseensä viittaavaa, diagnooseja tai tuen tarpeita, vaan kysymyksissä selvitettiin vain Valterin asumispalveluiden toimintaan liittyviä asioita.

4.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu

Tutkimus suoritettiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka lähetettiin Valterin eri toimipisteistä asumispalveluita käyttävien oppilaiden tai lasten huoltajille Wilman kautta sekä sähköpostitse. Opin- näytetyön tutkimusmenetelmänä toimi kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmät. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on olennaista, että tutkittava ilmiö tunnetaan, joten taustalla on oltava ilmiön selittävä teoria sekä jonkinasteinen ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä, joiden avulla laadittiin tutkimuskysymykset. Tutkimuksessa käytetty toteutustapa, verkossa tapahtuva kysely, kuuluu kvantitatiivisen tutkimuksen yleisesti käytettyihin menetelmiin. Kyselylomakkeen kysymykset ovat usein strukturoituja kysymyksiä, eli niihin on annettu valmiiksi erilaiset vastausvaihtoehdot. (Kananen 2015, 73–74.) Tässä tutkimuksessa käytettiin myös näitä valmiiksi strukturoituja kysymysmuotoja sekä joissain kysymyksissä hyödyntäen myös Likert- asteikkoa, joissa vastausvaihtoehdot olivat ääripäästä Täysin samaa mieltä, ääripäähän Täysin eri mieltä. Lisäksi vastausvaihtoehdona annettiin myös En osaa sanoa- vaihtoehto. Sen lisäksi kyselylomakkeessa käytettiin hyväksi avoimia kysymyksiä. Avoimilla kysymyksillä tarkoitetaan sellaisia kysymyksiä, joihin ei ole annettu valmiiksi vastausvaihtoehtoja, vaan tutkimukseen osallistuva henkilö voi kirjoittaa vastauksen omin sanoin (Kananen 2015, 204). Avoimilla kysymyksillä annettiin vastaajille mahdollisuus antaa lisätietoa kysymyksiin liittyen. Avoimia kysymyksiä käytettiin muun muassa selvittämään, mitä itsenäisiä taitoja lapset ovat asumispalveluissa oppineet sekä miten heidän sosiaaliset taitonsa ovat kehittyneet asumispalveluissa. Lisäksi kyselyn lopussa vastaajilla oli mahdollisuus antaa vapaamuotoisesti palautetta Valterin asumispalveluiden työntekijöille. Kananen (2015, 211–214) mukaan verkossa toteutettavat kyselyt ovat paras tapa tavoittaa tutkittavat, jos he sijoittuvat maantieteellisesti laajalle alueelle. Sillä saadaan myös nopeasti reaaliaikaisia tuloksia. Tämän tutkimuksen kohderyhmää ajatellen tämä toteutustapa oli kaikista tehokkain, sillä Valterin eri toimipisteiden asumispalveluita käyttävien lasten huoltajat asuvat eri puolilla Suomea. Tämän lisäksi tutkimukseen osallistuvat pystyivät vastaamaan kyselyyn silloin, kun heille parhaiten sopii.

Kananen (2015, 215) kertoo, että verkon välityksellä toteutettavaan tutkimukseen liittyy myös haasteita. Tämän tutkimuksen isoin haaste oli alhainen vastausprosentti. Kananen (2015, 216) mukaan jopa viidesosa tietokannoissa olevista sähköpostiosoitteista on vanhentunut. Oppilaiden huoltajien sähköpostiosoitteet tarkistetaan vuosittain, joten ne olivat suurella todennäköisyydellä

ajan tasalla. Tietokannoista ei välttämättä löydy molempien huoltajien sähköpostiosoitteita, mutta kyselyä laadittaessa todettiin, että yksi huoltaja lasta kohden riitti vastaamaan kyselyyn. Suurin haaste tämän tutkimuksen luotettavuutta ajatellen oli kuitenkin alhainen vastausprosentti, joka vaikuttaa suoraan tutkimuksen luotettavuuteen. Vähäisiin vastausmääriin vaikuttaa moni tekijä. Kyselylinkin saaja voi kokea kyselyn tärkeyden vähäiseksi, jonka takia jättää siihen vastaamatta. Lisäksi linkin vastaanottajille saattaa tulla monia sähköposteja päivässä, joten kyselyyn liittyvä sähköposti saattaa hukkua niiden joukkoon. Tästä syystä kysely lähetettiin myös Wilman kautta. Kysely laadittiin sellaiseksi, että vastausaika on lyhyt (noin 5 minuuttia), jotta kyselyn vastaajamäärä saadaan myös tältä osin pysymään mahdollisimman korkeana. Viikon päästä kyselyn lähettämisestä huoltajille lähetettiin muistutukset kyselyyn vastaamisesta Wilman ja sähköpostin kautta. Vastausajan loppumisen lähestyttyä annettiin vastaajille lisää aikaa yhden viikon verran. Kyselylomakkeen vastaukset siirtyivät Webropol-ohjelman raporttipohjaan, ja diagrammit tuloksista laadittiin kyseisen alustan työkaluja käyttäen.

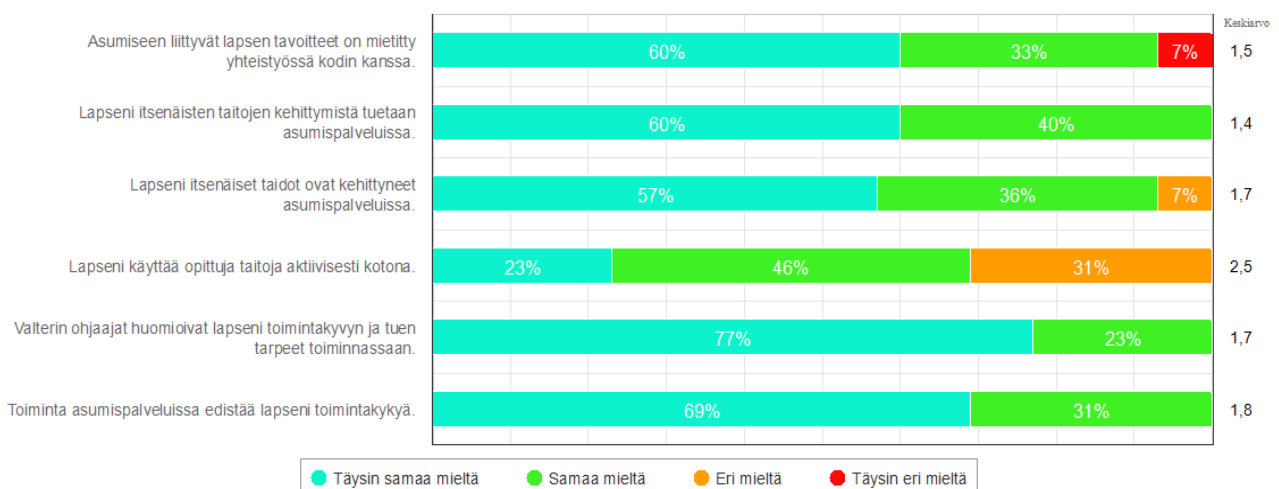
5 Tutkimuksen tulokset

Kysely lähetettiin yhteensä 31 huoltajalle ja siihen vastasi 15 huoltajaa, joten vastausprosentti oli 48 %. Yhdestä toimipisteestä vastauksia ei saatu. Kyselyssä oli kolme osa-aluetta, joissa tarkoituksena oli kartoittaa vanhempien näkemystä asumispalveluiden toiminnasta. Osa-alueet olivat: toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen, viihtyvyys oppilaskodissa ja sosiaaliset taidot sekä yhteistyö ja vuorovaikutus. Kyselyn alussa selvitettiin, minkä tarpeen takia lapset käyttävät Valterin asumispalveluita. 86 prosenttia kaikista vastaajista (13 vastaajaa) kertoivat syyksi koulun ja kodin pitkän välimatkan. Yksi näistä vastaajista oli määritellyt muun syyn, mutta kertoi lisätieto-osiossa, että siirtymät lisäävät kuormitusta koulumatkan ollessa 45 kilometriä. Itsenäisten taitojen opettelemisen tarpeen takia asumispalvelua käyttäviä lapsia oli 2 kappaletta, eli 13 prosenttia. Kun tutkimuksen tuloksia koottiin yhteen, karsittiin pois Likert-asteikolla ilmenneet En osaa sanoa- vastaukset, koska nämä eivät tuoneet tutkimusta ajatellen relevanttia dataa. Kyselyn lopuksi oli huoltajilla mahdollisuus antaa vapaamuotoinen palaute asumispalveluiden työntekijöille.

5.1 Toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen.

Tässä osiossa kartoitettiin lasten tavoitteiden ja niiden asettamisen onnistumista sekä itsenäisten taitojen kehittymisen tuen onnistumista Valterin asumispalveluissa. Vastaajista suurin osa, 93 %, oli vähintään samaa mieltä siitä, että asumiseen liittyvät lapsen tavoitteet ovat mietitty yhteistyössä kodin kanssa. Vastaajista seitsemän prosenttia oli täysin eri mieltä. Lapsen itsenäisten taitojen kehittymisen tukemisesta 60 % vastaajista kokivat olevansa täysin sitä mieltä, että heidän lapsensa itsenäisten taitojen kehittymistä tuetaan Valterin asumispalveluissa. 40 prosenttia koki olevansa samaa mieltä asiasta. Kaikki vastaajat kokivat siis olevansa vähintään samaa mieltä asiasta.

Lapsen itsenäisten taitojen kehittymisen ovat suurin osa vastaajista huomanneet. 57 % kyselyyn osallistuneista koki olevansa täysin samaa mieltä, että heidän lapsensa itsenäiset taidot ovat kehittyneet asumispalveluita käyttäessään. 36 prosenttia koki olevansa samaa mieltä asiasta, ja 7 % vastaajista kokivat, ettei heidän lapsensa itsenäiset taidot ole kehittyneet lainkaan. Kartoitettaessa lapsien asumispalveluissa opittujen taitojen aktiivista käyttöä kotona, 69 % vastanneista kokivat lapsensa käyttävänsä aktiivisesti opittuja taitoja myös kotona (23 % täysin samaa mieltä, 46 % samaa mieltä). Liki kolmannes vastaajista (31 %) olivat eri mieltä lapsensa opittujen taitojen käyttämisestä kotona. Vastaajista kaikki kokivat, että Valterin asumispalveluissa työskentelevät ohjaajat ottavat lapsen toimintakyvyn ja tuen tarpeet toiminnassaan. Kaikki vastaajista olivat vähintään samaa mieltä, että toiminta asumispalveluissa tukee heidän lapsensa toimintakykyä.

Kuvio 2: Toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen.

Yllä mainittujen kysymysten jälkeen oli mahdollisuus vastata vapaamuotoisesti, mitä taitoja huoltajien mielestä heidän lapsensa ovat oppineet Valterin asumispalveluissa. Vastaukset jaettiin kolmeen osa-alueeseen: itsestään huolehtiminen, itsenäistyminen ja kotitaidot. Itsestään huolehtimisesta oli nostettu esille hygienia sekä vaatehuolto.

”Pukeminen päivävaatteisiin ilman pyytämistä”

”Riisumaan itsenäisesti kengät jalasta.”

”Aikaa paljon, esim Suihkuun, hampaiden pesu, vanteen pesu.”

Itsenäistymisen kehittymiseen liittyen, vastaajat nostivat esille muun muassa rohkaistumisen itseenäiseen liikkumiseen sekä omista asioista ja tavaroista huolehtimisen. Lisäksi vastauksissa oli tuotu esille lapsien päivärytmin kehittyminen, itsenäinen toimiminen sekä henkinen kasvu.

”Liikkumista kaupungilla ja harrastuksissa. Soittamaan videopuheluita kotiin ja kuvaviestittelyä.”

”Muutamia kertoja käynyt ystävän kanssa pidemmällä kun pihassa. Rohkeus lisääntynyt. Kasvanut psyykkisesti. Kaveritaitoja. Koulumyönteisyys kasvanut”

”Itsestä, omista asioista ja tavaroista huolehtiminen.”

”Vaatteistaan ollut tarkempi, saanut säännöllisemmän rytmin, pyykinpesun, itsenäistymistä.”

Valterin asumispalveluissa opitut kotitaidot liittyivät keittiötöihin, ruuanlaittoon sekä siisteyden ylläpitämiseen.

”Imurointi, tiskikoneen tyhjennys”

”Imurointi, pyykinpesu ja pöydän kattaus.”

”Joitakin kokkaustaitoja ja itsenäistä toimimista.”

”Perus kotitaitoja: siivousta, pyykkäystä ja keittiöhommia.”

”Huolehtimaan omista tavaroista, siivoamaan, keittiötaitoja.”

Itsenäisten taitojen siirtyminen kotiin oli huomattavissa, mutta kolmanneksen mukaan lapsen taitojen siirtäminen kotiin ei ollut niin näkyvästi esillä, vaikka lapsi olisikin oppinut itsenäisiä taitoja asumispalveluissa. Suurin osa kuitenkin koki lapsensa vieneen opitut taidot myös kotiin ja käyttäneensä niitä aktiivisesti. Vastaajien mukaan kotitöihin ja itsenäiseen toimimiseen liittyvät taidot olivat myös kotona aktiivisessa käytössä. Arjen säännöllinen rytmitys sekä ilta- ja aamurutiinit olivat siirtyneet asumispalveluista myös kotioloihin vastaajien mukaan. Osa vastaajista toi esille lapsen oman motivaation taitojen siirtymisessä kotiin. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että taitoja kyllä löytyisi, mutta halua tehdä ei välttämättä ole, eli lapsien motivoinnissa taitojen siirtymisessä kotiin oli haasteita.

”Huolehtii omista tavaroista, siivoaa omaa huonetta pyydettyäessä, osaa aamu- ja iltarutiinit.”

”Säännöllinen rytmi on aika kivasti pysynyt myös kotona, aktiivisempi kotitöissä.”

”Kaikkia yllämainittuja. Mutta asenne on vähän teinimäinen. Ajattelee, että kotona lomaillaan eikä siivota yms.”

”Toimii itsenäisesti jos jaksaa haluta osata.”

” Ei aktiivisesti mitään. Satunnaisesti kyllä.”

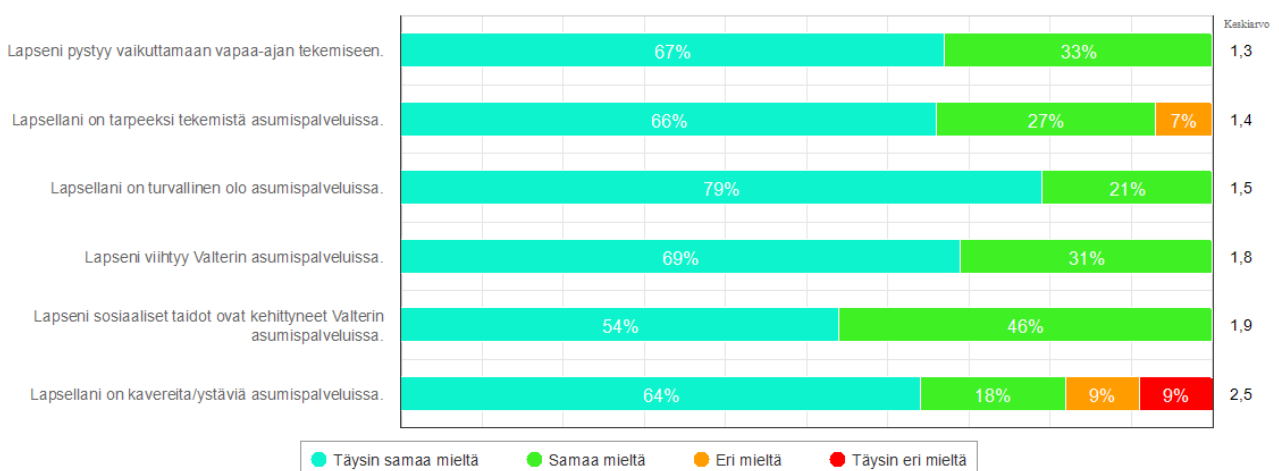
” Kotitaloustaitoja.”

” Pöydän kattaus”

5.2 Viihtyvyys asumispalveluissa ja sosiaaliset taidot

Tässä osiossa kartoitettiin huoltajien kokemuksia lapsensa viihtymisestä ja sosiaalisten taitojen kehittämisestä Valterin asumispalveluissa. Kyselyyn vastanneista 67 prosenttia olivat täysin samaa mieltä, että heidän lapsensa pystyy vaikuttamaan vapaa-ajan tekemiseen asumispalveluissa. 33 prosenttia koki olevansa asiasta samaa mieltä. 93 % vastaajista kokivat olevansa vähintään samaa mieltä, että heidän lapsellaan on ollut tarpeeksi tekemistä asumispalveluissa (66 % täysin samaa mieltä, 27 % samaa mieltä). 7 prosenttia vastaajista oli eri mieltä, eli kokivat tekemisen olevan vähäistä. Kaikki vastaajat kokivat heidän lapsellaan olevan turvallinen olo asumispalveluita käyttäessään. 79 % vastaajista olivat täysin samaa mieltä asiasta ja 21 % olivat tästä samaa mieltä. Samatenkin lapsen viihtyvyydestä asumispalveluissa olivat vastaajat yhtä mieltä, että heidän lapsensa kokevat viihtyvänsä asumispalveluissa (69 % täysin samaa mieltä, 31 % samaa mieltä).

Lapsen sosiaalisten taitojen kehittymisen asumispalveluissa olivat kaikki vastaajat huomanneet. 54 % vastaajista kokivat olevansa täysin samaa mieltä ja 31 % olivat samaa mieltä, että heidän lapsensa sosiaaliset taidot ovat kehittyneet Valterin asumispalveluissa. Sosiaalisten taitojen kehittämisestä huolimatta 18 prosenttia vastaajista kokivat, ettei heidän lapsellaan ole kavereita tai ystäviä asumispalveluissa. 82 prosenttia kokivat lapsensa saaneen kavereita asumispalveluissa.

Kuvio 3: Viihtyvyys asumispalveluissa ja sosiaaliset taidot.

Strukturoitujen kysymysten jälkeen oli taas vastaajilla mahdollisuus kertoa, millä tavalla heidän lapsensa sosiaaliset taidot ovat kehittyneet asumispalveluissa. Vastauksia tähän vapaavalintaiseen tekstikenttään tuli kahdeksan ja yleinen teema, mikä vastauksissa nousi esille, on lapsen rohkaistuminen toimimaan eri ihmisten kanssa. Tämän lisäksi on vastauksissa mainittu yhteydenpito asumispalveluiden kavereihin ja heistä puhuminen myönteisellä tavalla.

”Keskustelee ja kertoo asioista huomattavasti enemmän kun ennen ja osallistuu keskusteluihin muiden kanssa.”

”On tekemisissä samanikäisten kavereiden kanssa, tulee toimeen kaikkien kanssa, on rohkea sosiaalisissa tilanteissa.”

”Ennen sieti vain perheen ja läheisimmät lähelleen. Nykyään ei enää eristäydy muista, vaan jopa hakeutuu seuraan.”

”Rohkaistunut toimimaan erilaisten ihmisten kanssa.”

”Hän kertoo ystävistään myönteisellä tavalla. Oppinut myöskin, että välillä voi olla yksin ja kuunnella kirjaa tai musiikkia. On hyvä että oppii olemaan erilaisten ihmisten kanssa.”

”Hän itse puhuu asumispalveluiden kavereista ja heillä on yhteinen WhatsApp-ryhmä.”

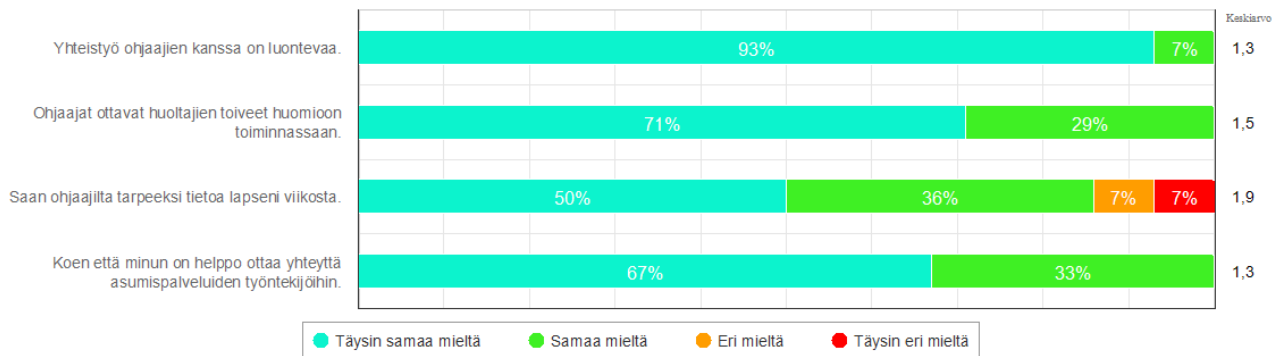
” Yhteisruokailu”

” Vielä paremmin on tullut esille sosiaaliset taidot kokonaisuudessaan”

5.3 Yhteistyö ja vuorovaikutus

Tässä osiossa selvitettiin huoltajien kokemuksia asumispalveluiden työntekijöiden kanssa toteutuneesta yhteistyöstä. Kysymyksissä kartoitettiin yhteistyön sujuvuutta ja huoltajien toiveita tiedon kulkemisesta asumispalveluiden ja kotien välillä. Kaikki vastanneet olivat kokeneet yhteistyön asumispalveluissa työskentelevien ohjaajien kanssa luontevaksi. 93 % eli lähes kaikki kokivat olevansa täysin samaa mieltä, että yhteistyö ohjaajien kanssa on sujuvaa ja 7 % oli samaa mieltä. Myös huoltajien toiveet asumispalveluiden toiminnassa on kaikkien vastaajien mukaan saatu kuuluviin (71 % täysin samaa mieltä, 29 % samaa mieltä).

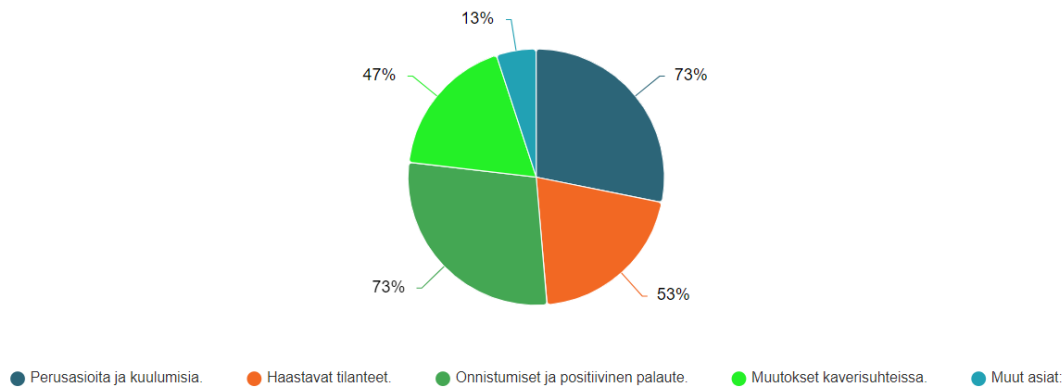
Tiedon kulkeminen lapsen viikosta oli myös suurimmaksi osaksi toimivaa. Puolet vastaajista olivat täysin sitä mieltä, että he saavat tarpeeksi tietoa lapsensa viikosta. Samaa mieltä oli 26 prosenttia vastaajista. 14 prosenttia vastaajista koki, etteivät saa tarpeeksi tietoa viikon kulusta ohjaajilta. 7 prosenttia vastaajista koki olevansa asiasta eri mieltä, ja 7 prosenttia täysin eri mieltä. Yhteydenotto asumispalveluiden työntekijöihin oli kaikkien vastaajien mielestä helppoa. Vastaajista 67 % olivat täysin samaa mieltä, että heidän on helppo ottaa yhteyttä asumispalveluiden työntekijöihin ja samaa mieltä asiasta oli 33 % vastaajista.

Kuvio 4: Yhteistyö ja vuorovaikutus.

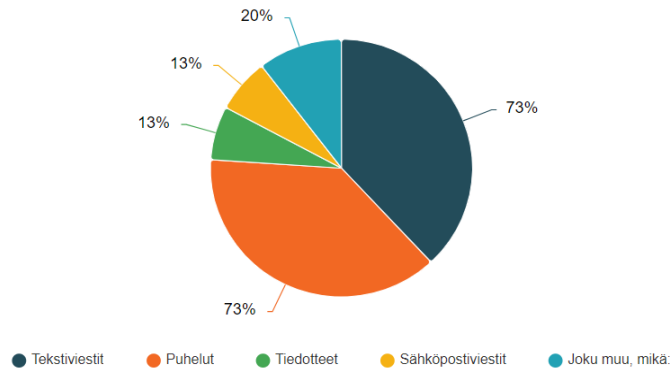
Tässä kyselylomakkeen osiossa kartoitettiin myös huoltajien toiveita ja ajatuksia siitä, millaista tietoa he haluaisivat asumispalveluiden ohjaajilta saada lapsensa viikosta. Vastaajat saivat valita tästä niin monta kohtaa kuin itse halusivat. Suurimmat toiveet liittyivät perusasioihin ja kuulumisiin sekä onnistumiseen ja positiiviseen palautteeseen. Näitä asioita toivoivat 73 % vastaajista. Myös haastavat tilanteet olivat suurimman osan mielestä sellaisia, joista he haluaisivat kuulla myös kotona.

47 % vastaajista toivoivat tietoa lapsensa kanssa tapahtuvista haasteellisista tilanteista. Näiden lisäksi myös muutokset kaverisuhteissa olivat sellaisia asioita, joista 53 % vastaajista haluavat saada tietoa asumispalveluiden työntekijöiltä. Muita asioita, joihin pyydettiin lisätekstikentässä lisätietoa, toivoivat 13 % vastaajista. Tekstikentässä mainittiin, että vastaajat halusivat saada tietoa kokonaisuudesta sekä myös suunnitteilla olevista retkistä esimerkiksi kuukautta ennen retken toteutumista.

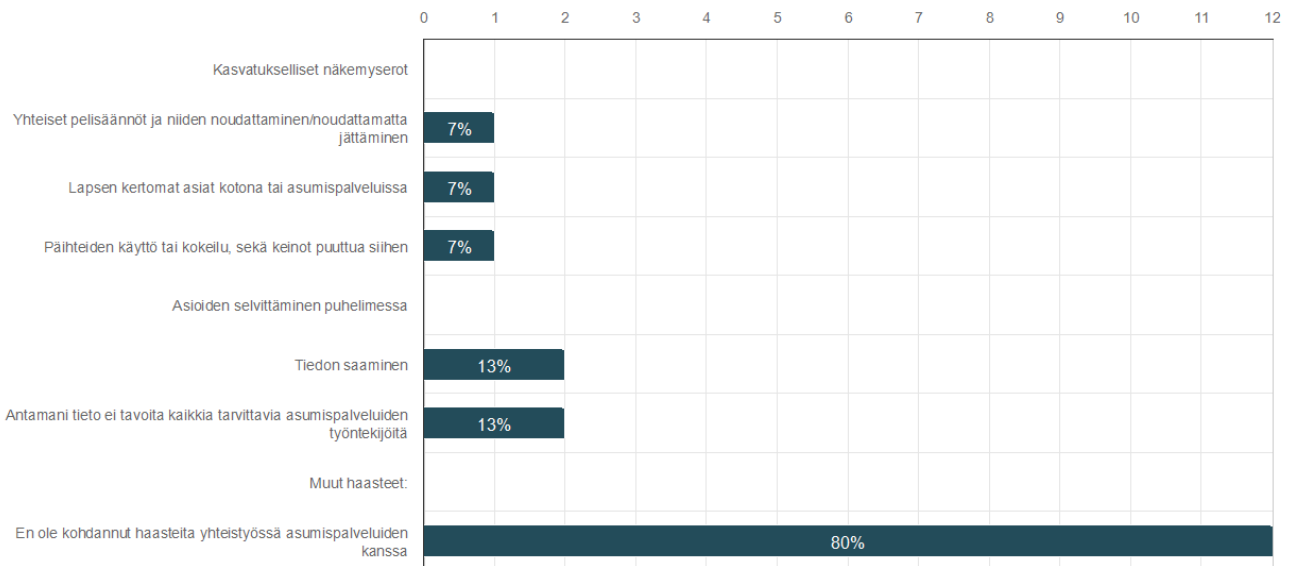
Kuvio 5: Millaista tietoa lapseni viikosta toivon asumispalveluiden ohjaajilta?

Kyselyn osiossa kartoitettiin myös huoltajien toiveita, miten he haluaisivat tiedon kulkevan asumispalveluiden ja kodin välillä. Tässäkin kysymyksessä sai vastausvaihtoehtoja valita niin monta kuin vastaajat kokivat tarpeelliseksi. Suurin osa vastaajista (73 %) toivoivat, että tieto kulkisi puhelimen välityksellä joko tekstiviestin tai puhelinoiton välityksellä. Vastaajista 13 % toivoivat sähköpostiviestejä sekä tiedotteita. 20 prosenttia vastaajista toivoivat muuta yhteydenottotapaa, joita lisätietokenttään oli kirjoitettu. Lisätekstikentässä tuotiin esille, että tietoa haluttaisiin WhatsApp- pikaviestintäsovelluksen sekä Wilman kautta. Lisätietokentässä yksi vastaaja totesi kaikkien edellä mainittujen yhteydenottotapojen olevan hänelle sopivia.

Kuvio 6: Millaista yhteydenpitoa toivon asumispalveluiden ohjaajilta?

Tämän osion viimeinen kysymys koski asumispalveluiden ja kotien välisessä yhteistyössä kohdattuja haasteita. Edellä olevien kysymysten lisäksi tässäkin sai valita niin monta vaihtoehtoa kuin vastaajat halusivat. Kuten tässä kyselyn osiossa (Ks. Kuvio 4: yhteistyö) tuli esille, koki osa vastaajista, etteivät he saa tarpeeksi tietoa lapsensa viikosta. Tässä osiossa asiaa oli tarkennettu ja 13 prosenttia vastaajista koki, että tiedon kulkemisessa on ollut haasteita. Sekä tiedon saaminen että tiedon kulkeminen kaikille tarvittaville asumispalveluiden työntekijöille sai eniten vastauksia. Muina haasteina yhteistyössä mainittiin päihteiden käyttö tai kokeilu, sekä keinot puuttua siihen. 7 prosenttia vastaajista kertoivat kohdanneensa tämän yhteistyössä asumispalveluiden kanssa. Lisäksi lapsen kertomat asiat kotona tai asumispalveluissa sekä yhteiset pelisäännöt ja niiden noudattaminen tai noudattamatta jättäminen saivat myös 7 % vastauksista. Kuitenkin suurin osa vastaajista koki, etteivät ole kokeneet minkäänlaisia ongelmia yhteistyön toteutumisessa asumispalveluiden kanssa. Tätä mieltä oli 80 % vastaajista.

Kuvio 7: Millaisia haasteita yhteistyössä asumispalveluiden kanssa olet kohdannut?

Kyselyn lopuksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa asumispalveluiden työntekijöille vapaamuotoisesti palautetta. Palautteissa työntekijät saivat vastaajilta kiitosta kuluneesta lukuvuodesta ja paljon positiivista palautetta. Vastaajat kertoivat olevansa tyytyväisiä asumispalveluiden työntekijöiden toimintaan ja kokivat työntekijöiden olevan tärkeä osa lapsensa elämää. Vastaajat kokevat, että heidän lapsensa viihtyvät hyvin asumispalveluissa. Lisäksi huoltajat kokevat olevansa tervetulleita, kun he saapuvat vierailemaan asumispalveluiden tiloissa. Vastauksissa tuotiin esille tiedon kulkemisen haaste, jonka mukaan joskus on vaikea reagoida esimerkiksi retkiin tiedon tullessa huoltajille viime tingassa. Alla on mainittuna asumispalveluiden työntekijöille annetut vapaamuotoiset palautteet, jotka vastaajat olivat tekstikenttään kirjoittaneet. Eräässä vastauksessa oli mainittuna erään lapsen nimi. Nimi on muutettu X:ksi anonyymiteetin kunnioittamiseksi.

”Tosi hienosti on mennyt lukuvuosi oppilaskodissa! Lapseni on viihtynyt hyvin ja lähtee mielellään kouluun. Iso asia on se, että lapseni puhuminen on edistynyt paljon vuoden aikana. Kivaa touhua ja tapahtumia on paljon joista on kerrottavaa vanhemmille, vaikka puheen tuotto on haastavaa. Kiitos teille kaikille!”

”Teette upeaa työtä! Aina kun vierailee tai ottaa yhteyttä niin on tervetullut olo ja työntekijät sekä lapset vaikuttaa tyytyväisiltä.”

”Olisi mukava et vanhemmat saisi tiedotteen tai viestin koulussa tulevista jutuista koska jos juttu tarvii rahaa kotoo pystyy vanhemmat varautumaan paremmin. Eikä se et lapsi kertoo päivää tai viikonloppuna seuraavan viikon jutun johon vanhempien on jo vaikea reagoita.”

”Nuori kokee miesohjaajan isän malliksi, joka häneltä puuttuu. Sekä koko yhteisön ”perheeseen” kouluviikolla. Sydämelliset kiitokset”

”Olen tosi onnellinen siitä että X:n koulunkäynti ja asuminen jatkuu juuri siellä teidän kanssanne turvallisessa ympäristössä.”

” Ootte kyllä ihan parhautta, parasta Aa-luokkaa.”

” Kiitos tuesta!”

”Ihan mukava kaikki on. Kiitos kaikille”

6 Johtopäätökset

Vastausten perusteella lasten itsenäiset taidot ovat kehittyneet Valterin asumispalveluissa ja opittuja taitoja käytetään myös kotona. Vastaajien mukaan lapset viihtyvät asumispalveluissa ja suurin osa heistä on saanut sieltä kavereita, joiden kanssa he ovat vuorovaikutuksessa myös kotona ollessaan. Yhteistyö ja vuorovaikutus kotien ja asumispalveluiden välillä on ollut sujuvaa, ja huoltajat kokevat yhteydenpidon asumispalveluiden työntekijöihin olevan helppoa. Tulosten perusteella tärkein kehittämisen kohde on tiedon kulkeminen koteihin ja että tieto ei välttämättä tavoita oikeita

asumispalveluiden työntekijöitä. Vastausten perusteella kuitenkin huoltajat ovat tyytyväisiä asumispalveluiden työntekijöiden toimintaan ja yhteistyöhön kotien välillä.

6.1 Toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen

Toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen ovat huoltajien mielestä onnistuneet. Lapset oppivat kodinomaisia taitoja asumispalveluiden arjessa ja suurimmaksi osaksi käyttävät opittuja taitoja myös kotona. Asumispalveluiden toiminta edistää lasten itsenäistymistä, itsenäisten taitojen kehittymistä ja toimintakykyä. Työntekijät ottavat lasten tuen tarpeet huomioon toiminnassaan, joten toiminta on asiakaslähtöistä. Asumispalveluissa tapahtuvan kodinomaisen toiminnan kautta lasten kotitaidot ovat kehittyneet, ja sitä kautta heistä on tullut itsenäisempiä myös kotona. Pienimuotoisena haasteena on, etteivät lasten opitut itsenäiset taidot siirry kotiin käytettäväksi.

6.2 Asumispalveluiden viihtyvyys ja sosiaaliset suhteet

Asumispalveluiden viihtyvyyteen ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen ovat vastaajat tyytyväisiä. Vastaajat kokevat, että heidän lapsellaan on tarpeeksi tekemistä asumispalveluissa ja lapsella on turvallinen ympäristö siellä ollessaan. Lapsilla on myös mahdollisuus vaikuttaa asumispalveluiden toimintaan. Lapsen sosiaaliset taidot ja luottamus muihin ihmisiin on lisääntynyt, ja sitä kautta he ovat rohkaistuneet toimimaan muiden ihmisten kanssa lähipiirin aikuisten lisäksi. Lapsilla on asumispalveluissa suurimman osan vastaajista mukaan ystäviä, joiden kanssa heillä on yhteydenpitoa myös vapaa-ajalla. Sosiaalisten taitojen kehittymisestä havainnot kotoa ovat selkeät. Yleisimmät esille nostetut asiat ovat aktiivisempi osallistuminen keskusteluihin sekä rohkaistuminen sosiaaliin tilanteisiin. Asumispalveluiden toiminta on näin ollen tutkimuksesta saatujen tulosten mukaan edesauttanut lasten osallisuutta asumispalveluiden arjessa.

6.3 Yhteistyö ja vuorovaikutus

Yhteistyö on huoltajien näkökulmasta onnistunutta ja heistä suurin osa ei ole kohdannut haasteita asumispalveluiden työntekijöiden kanssa. Huoltajat kokevat, että heidän toiveensa otetaan huomioon asumispalveluiden toimintaa toteutettaessa ja yhteistyö on luontevaa. Vastaajat haluavat, että lapsen arjessa tapahtuvat positiiviset asiat nostetaan esille haastavien tilanteiden ja muuttu-

vien kaverisuhteiden lisäksi. Huoltajat haluavat siis lapsen arjesta tietoa kokonaisuutena. Huoltajien on helppo olla yhteydessä asumispalveluiden työntekijöiden kanssa. Kehittämisen kohtana asumispalveluiden ja kotien välisen yhteistyön toteutumisessa on tiedon kulkeminen. Esimerkkinä tästä asumispalveluissa suunnitteilla olevat retket, joista halutaan tietoa aikaisemmin, jotta siihen ehdittäisiin kotona reagoida. Tietoa halutaan yleisimmin puhelimitse joko tekstiviestein tai puheluin, mutta myös tiedotteet ja sähköpostiviestit oli nostettu vastauksissa esille.

7 Pohdinta ja jatkotutkimus

Kysely koettiin pääasiassa onnistuneeksi, vaikka vastausprosentti jäi alhaiseksi, eikä yhdestä toimipisteestä saatu vastauksia. Nämä huoltajat saavat lukuvuoden aikana useita kyselyitä, ja noin 50 % vastausprosentti on varsin yleinen Valterissa toteutetuissa kyselyissä. On siis tärkeä miettiä keinoja, joilla vastausten määrä tulevaisuudessa saadaan korkeammaksi tehokkaamman laatutyön kehittämisen kannalta. Kyselyn vastausprosentti jäi melko alhaiseksi, joten tutkimuksen luotettavuus hieman sen takia kärsii. On yleistä, että verkossa toteutettavat kyselyt jäävät vastaajamääriltään vajavaiseksi. (Kananen 2014, 272.) Kuitenkin alhaisesta vastausmäärästä riippumatta tutkimuksen validiteetti on koettu tarpeeksi päteväksi, sillä tutkimuksessa on selvitetty laatutyön kehittämisen kannalta oikeita asioita ja saatu uskottavia tuloksia siinä käytetyillä mittareilla, kuten Kananen (2014, 259) tuo esille. Alhaiseen vastausprosenttiin saattaa vaikuttaa, että mikäli lapsen kotiin on mennyt molemmille huoltajille sama kyselylinkki, ovat he vastanneet vain yhteen. Kuitenkin koen, että tutkimus antaa vastauksien yhteneväisyyden perusteella melko luotettavaa tietoa Valterin asumispalveluiden toiminnan onnistumisesta näillä osa-alueilla. Ainoana poikkeuksena kyselyn yhteistyö -osiossa tiedon kulkeminen aiheutti enemmän hajontaa, joten tutkimuksen tulosten perusteella tähän osa-alueeseen on hyvä kiinnittää jatkossa huomiota. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella aion tuoda esille muun pohdinnan yhteydessä kolme osa-aluetta, jotka tässä tutkimuksessa nousi esille: vahvuuksien ja onnistumisten korostaminen, tiedon kulkeminen, sekä taitojen siirtyminen kotiin.

Ensimmäisessä kyselyn osiossa, jossa kartoitettiin itsenäisten taitojen kehittymistä ja asumispalveluiden toimintaa ilmeni, että lapsien itsenäiset taidot ovat suurimman osan vastaajista mukaan kehittyneet. Suurin osa vastaajista oli yhtä mieltä lapsensa taitojen kehittymisestä. Tästä huolimatta

vastauksien perusteella itsenäisten taitojen siirtyminen kotiin ei ollut yhtä vahvalla tasolla, vaikkakin vain suhteellisen pieni prosenttimäärä oli tätä mieltä. Suurin osa oli edelleen sitä mieltä, että nämä opitut taidot siirtyvät myös koteihin ja lapset ovat aktiivisempia tekemään arjen askareita kotona. Lasten oppimat taidot pystytään jakamaan kolmeen osa-alueeseen: kotitaidot, itsenäistyminen ja itsestä huolehtiminen. Yleisimmät taidot, joita lapset käyttävät kotona liittyivät kotitaitoihin. Oman huoneen tai yleisesti siisteyden ylläpitäminen esiintyivät monissa vastauksissa. Asumispalveluiden toiminnassa on keskeistä, että lapset osallistuvat kodinomaiseen toimintaan, johon kuuluu ajoittain esimerkiksi pyykinpesua sekä keittiötöitä. Tätä kautta lasten itsenäisten taitojen kehittyminen on lähestulkoon välttämätöntä, sillä ne kuuluvat vahvasti lapsen arkeen kouluviikkojen aikana, jolloin lapset asuvat asumispalveluiden tiloissa.

Sosiaalisten taitojen kehittyminen on ollut myös havaittavissa. Lapsien arjessa on asumispalveluiden ohjaajat vahvasti läsnä. Tätä kautta luottamus muihin ihmisiin ja uskallus toimia heidän kanssaan tehostuu. Kun kartoitettiin, onko lapsilla kavereita tai ystäviä asumispalveluissa, huomattiin enemmän hajontaa. Suurin osa vastaajista kokee lapsellaan olevan ystäviä asumispalveluissa, mutta muutamassa vastauksessa tilanne oli toinen. Toimipisteissä, joissa useampi lapsi käyttää Valterin asumispalveluita, on tietysti helpompi olla sosiaalisessa kanssakäymisessä muiden lasten kanssa, jota kautta kavereiden saaminen on helpompaa. On kuitenkin tilanteita, joissa jonkun Valterin toimipisteen asumispalveluita käyttää vain yksi lapsi. Ainoana asumispalveluita käyttävänä lapsena luonnollisesti kaverin saaminen ei onnistu asumispalveluiden toiminnan aikana.

Arjen vahva strukturointi myös lisää tehokkaasti itsestään huolehtimisen taitojen kehittymistä. Vakituiset asiat, kuten aamu- ja iltatoimet, tapahtuvat lähtökohtaisesti samaan aikaan päivästä, jolloin niiden siirtyminen lapsen arjen toimintaan on tehokasta. Vastauksien mukaan lapsien itsestään huolehtimisen taidot ovat vahvistuneet. Arjen rutiinin ylläpitämisen tuotoksena lapset ovat huoltajien mukaan oppineet huolehtimaan itse perushygieniastaan, kuten suihkussa käymisestä ja hampaiden pesemisestä. Tulokset osoittavat, että lapsista on tullut itsenäisempiä ja opitut taidot ovat siirtyneet myös kotiympäristöön. Kuitenkin osa vastaajista kertoo, ettei lapsi ole kovinkaan aktiivinen käyttämään opittuja taitoja kotona. Tähän liittyy vahvasti iän tuomat haasteet ja lapsen oma motivaatio. On siis syytä kiinnittää huomiota siihen, että lapsille saadaan lisää motivaatiota käyttämään näitä opittuja taitoja aktiivisemmin kotona.

Vastausten perusteella yleisimmät haasteet koskivat tiedonkulkua. Laatutyön kehittämisen kannalta tämä on tärkeä havainto. Laadukkaan yhteistyön toteutumisen kannalta on oleellista, että kaikki oleellinen tieto, joka lasta koskee, siirtyy tehokkaasti sitä tarvitseville tahoille. Vastauksissa nousi esille myös, että haasteena yhteistyössä asumispalveluiden kanssa oli lapsen kertomat asiat kotona tai asumispalveluissa. Tämä voidaan yhdistää tiedon kulkemisen haasteisiin. Huoltajien näkökulmasta on tärkeää tietää, miten lapsen arki sujuu asumispalveluissa. Lisäksi on oleellista, että tieto kulkee lapsen kotoa ongelmitta asumispalveluiden työntekijöille, jolloin heidän on myös helppompaa reagoida erilaisiin muutoksiin tai tilanteisiin, liittyvät ne sitten lapsen arkeen kotona tai asumispalveluissa. Tärkeä asia, joka myös vastauksista nostettiin esille, on lasten vahvuuksien ja onnistumisten esille tuominen lapsen arjessa. On tärkeää, että myös positiiviset havainnot lapsen arjesta asumispalveluista tuodaan esille. Vapaamuotoinen palaute asumispalveluiden työntekijöille oli enimmäkseen positiivista, mikä kertoo siitä, että huoltajat ovat tyytyväisiä asumispalveluiden toimintaan sekä siihen, miten ohjaajat ovat lapsille tärkeä osa heidän arkeaan.

Tämä tutkimus saa jatkoa, kun kyselyä hyödynnetään tulevana lukuvuosina ja tieto huoltajien kokemuksista kumuloituu. Tässä tutkimuksessa käytössä ollut kysely siirretään sellaisenaan Lyytikyselypohjaan ja se korvaa aiemmin joka lukuvuoden päätteeksi huoltajille lähetettävän tyytyväisyyskyselyn. Laatutyön kannalta on tärkeää, että yhteistyötä kotien kanssa, sekä asumispalveluiden toimintaa kartoitetaan vuosittain huoltajien näkökulmasta, jotta Valterin asumispalveluissa toteutuva laatutyö pysyisi laadukkaana ja vakaana. Jatkotutkimuksen kannalta on tärkeää, että kysymyksiä muokataan tarpeen mukaan. Laatutyön kehittämisen kautta tulee usein uusia näkökulmia tai teemoja, joihin halutaan saada vastauksia. Tulevista jatkotutkimuksista saatavat tulokset ovat myös tärkeä jakaa asumispalvelun työntekijöille, jotta myös he pystyvät omalla toiminnallaan kehittämään Valterin laatutyötä. Tämän tutkimuksen tuloksien validointikeskustelussa oppilastuen päälliköt esittivät myös tarpeen kyselyn kohdistamisesta asumispalveluita käyttäville lapsille ja nuorille itselleen.

Lähteet

Asiakaslähtöisyys. 2020. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 10.4.2023. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosku/sosiaalisen-kuntoutuksen-opas/palvelun-sisallot/yksilotyoskentely/asiakaslaittoisyys>

Cherry, K. 2022. Maslow's Hierarchy of Needs - Maslow believed that physiological and psychological needs motivate our actions. Dotdash Meredith: Verywell mind. Viitattu 5.10.2023. <https://www.verywellmind.com/what-is-maslows-hierarchy-of-needs-4136760>

Client-centered theory. N.d. Career marcr for career professionals. Career development institute. Viitattu 4.10.2023. <https://marcr.net/marcr-for-career-professionals/career-theory/career-theories-and-theorists/client-centred-theory-rogers/>

Erityinen tuki. N.d. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/erityinen-tuki>

Franco, F. 2022. Maslow'n tarvehierarkia. Mielen ihmeet. Viitattu 5.10.2023. <https://mielenihmeet.fi/maslown-tarvehierarkia/>

Hallituksen esitykset (2016). HE 111/2016 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisolaiksi. Viitattu 15.4.2023, 34 <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2016/20160111.pdf>

Happo, I. Junkkari, M. Kepanen, P, Koukkari, M & Nuutila, L. 2015. Opiskelijälähtöinen moniammatillinen yhteistyö ammatillisessa erityisopetuksessa – Kohti osallistavia käytänteitä. Teoksessa Yhdessä toimien ja erilaisuutta arvostaen – Ammatilliset opettajakorkeakoulut erityisopetusta kehittämässä. Toim. M, Hirvonen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 58–72. Viitattu 20.9.2023. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/96197/JAMKJULKAISUJA2032015_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Helminen, J. 2017. Yhdessä tekeminen monialaisuuden ja moniammatillisuuden syventäjänä. Teoksessa Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Toim. J, Helminen. Helsinki: Edita, 14–31.

Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). 2023. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Helsinki. Viitattu 1.11.2023. <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimus/vastuullinen-tiede/tutkimusetiikka/hyva-tieteellinen-kaytanta>

Hyväri, S. 2017. Asiakslähtöisyyden periaatteet ja toteutuminen sosiaali- ja terveyspalveluissa. Teoksessa Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Toim. J, Helminen. Helsinki: Edita, 32—45.

Isoherranen, K. 2007. Yhteistyön uusi haaste – moniammatillinen yhteistyö. Teoksessa: Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. Toim. K, Isoherranen. L, Rekola. R, Nurminen. Helsinki: WSOY, 26—48.

Isola, A-M. Kaartinen, H. Leemann, L. Lääperi, S. Schneider, T. Valtari, S & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Työpaperi 33/2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 12.5.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä — Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 187.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas – Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. JAMK – julkaisu. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kehittämiskumppanuus. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 10.4.2023. <https://www.valteri.fi/palvelut/kehittamiskumppanuus-3/>

Kekoni, T. Mönkkönen, K. Hujala, A. Laulainen, S & Hirvonen, J. 2019. Moniammatillisuus käsitteinä ja käytänteinä. Teoksessa: Moniammatillinen yhteistyö – Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. Toim. K, Mönkkönen. T, Kekoni. A, Pehkonen. Helsinki: Gaudeamus.

Kivinen, T. Vaanjusov, H & Vornanen, R. 2020. Asiakkaan ääni – osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet. Teoksessa Uudistuva sosiaali- ja terveysala. Toim. A, Hujala. H, Taskinen. Tampere: Tampere University press, 267–293. Viitattu 10.9.2023. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/123995/978-952-359-022-9.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Konsultointi. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 10.4.2023 <https://www.valteri.fi/palvelut/konsultointi/>

Koulutus. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 12.5.2023. <https://www.valteri.fi/palvelut/koulutus/>

Lybeck, T. Walldén, J. 2011. Nuorisolain muutokset – Monialainen yhteistyö ja etsivä nuorisotyö. Teoksessa: Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Toim. K, Aaltonen. Helsinki: Tietosanomama, 25–58.

Mäkelä, T. 2022. Living Lab – nuorilähtöistä toimintaa kehittämässä. XAMK. Viitattu 15.4.2023. <https://read.xamk.fi/2022/kestava-hyvinvointi/ikkuna-auki-tulevaisuuteen/living-lab-nuorilah-toista-toimintaa-kehittamassa/>

Mäkisalo-Ropponen, M. 2016. Kohti yhdessä tekemisen kulttuuria. Helsinki: Draamatyö.

Nuorisolaki 1285/2016. Finlex. Päivitetty 21.12. 2016. Viitattu 21.9.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285#Pidm46494958748816>

Ohjauskäynnit. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 1.8.2023. <https://www.valteri.fi/palvelut/ohjauskaynnit/>

Oppimateriaalit ja julkaisut. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 12.5.2023. <https://www.valteri.fi/palvelut/oppimateriaalit-ja-julkaisut/>

Osallisuuden edistäminen. 2020. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 7.5.2023. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Palvelut. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 1.8.2022. <https://www.valteri.fi/palvelut/>

Pohjola, A. 2010. Asiakas sosiaalityön subjektina. Teoksessa: Asiakkuus sosiaalityössä. Toim. M, Laitinen & A, Pohjola. Gaudeamus Helsinki University Press, 19—74.

POL 628/1998. Perusopetuslaki. Annettu 21.8.1998. Viim. muutos 13.9.2022. Viitattu 15.9.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L4P17>

Pulkkinen, L. 2018. Kohti yhteistä lapsikäsitystä. THL – Työpaperi 12/2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 16.4.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136124/URN_ISBN_978-952-343-086-0.pdf?sequence=1

Päätös erityisestä tuesta. N.d. Opetushallitus. Viitattu 20.12.2022. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/paatos-erityisesta-tuesta>

Raivio, H. Karjalainen, R. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! – Osallisuuden rakentaminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissä. Teoksessa Osallisuus – oikeutta vai pakkoa? Toim. T, Era. Jyväskylä: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, 12–34. Viitattu 12.5.2023. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Rosqvist, L. Kokko, M. Kinos, J. Robertson, L. Pukk, M & Barbour, N. 2019. Lapsilähtöinen pedagogiikka varhaiskasvattajien kanssa konstruoituna. Varhaiskasvatuksen tiedelehti Jecer – Journal of early childhood education research. Viitattu 12.5.2023. <https://journal.fi/jecer/article/view/114111/67310>

Rostila, I & Vinnurva, J. 2013. Sosiaalityön asiakkaan toimijuus ja täysimittainen professionaalisuus. Teoksessa Asiakkaat toimijoina sosiaalityössä. Toim. M, Laitinen & A, Niskala. Tampere: Vastapaino, 196–218.

Sandström, S., Keiski-Turunen, A., Hassila, L., Aunola, E. & Alahuhta, M. 2018. Moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kuvaamana. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 44. Viitattu 12.5.2023. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2018061225734>

SHL 1301/2014. Sosiaalihuoltolaki. Annettu 30.12.2014. Viitattu 12.5.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalihuoltolaki>

Siurala, L. 2011. Moniammatillinen työ ja sen siirtyminen verkkonuorisotyöhön. Teoksessa: Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Toim. K, Aaltonen. Helsinki: Tietosanoma, 140–150.

Tuettu asuminen. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 1.4.2023.
<https://www.valteri.fi/palvelut/tuettu-asuminen/>

Tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 11.4.2023. <https://www.valteri.fi/>

Tukijaksot. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 3.8.2022.
<https://www.valteri.fi/palvelut/tukijaksot/>

Tutkimusyhteistyö. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 9.4.2023.
<https://www.valteri.fi/palvelut/tutkimusyhteistyö/>

Työnohjaus. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 12.5.2023.
<https://www.valteri.fi/palvelut/tyonohjaus/>

Valteri-koulu. N.d. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri. Opetushallitus. Viitattu 28.6.2022.
<https://www.valteri.fi/koulu/>

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei.

Olen Elmeri Niiranen. Työskentelen ohjaajana Valteri-koulu Onervan asumispalveluissa. Opiskelen työni ohessa sosionomiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyöni teen yhteistyössä Valterin kanssa. Aiheenani yhteistyö Valterin asumispalveluiden ja kotien välillä.

Tutkin lukuvuonna 2022–2023 Valterin asumispalveluissa asuneiden oppilaiden huoltajien kokemuksia yhteistyöstä. Sähköinen kysely on lyhyt (3 sivua) ja sen täyttämiseen kuluu noin 2–5 minuuttia. Kysely kartoittaa asumispalveluiden toimintaan ja kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyviä asioita. Kyselyssä ei kysytä henkilötietoja, tai mitään, mistä oppilaat tai huoltajat voidaan tunnistaa. Tavoitteena on käyttää kerättyä tietoa asumispalveluiden laadun parantamiseksi koko Valterissa. Kysely on osa Valterissa tapahtuvaa laatutyötä.

Kyselylinkki lähetetään Wilman kautta sekä sähköpostitse. Kysely on auki 29.5.2023 asti. Osallistuminen on vapaaehtoista, mutta jokainen vastaus auttaa meitä kehittämään. Yksi vastaus per/oppilaan koti riittää.

Lisätietoa kyselystä saatte minulta sähköpostitse

Kiitos jo etukäteen, hyvää ja aurinkoista kesää!

T. Elmeri Niiranen

Liite 2. Kysymykset

Toiminta asumispalveluissa ja itsenäisten taitojen opettaminen:

Minkä toimipisteen asumispalveluita lapsesi käyttää?

- Mikael
- Mäntykangas
- Onerva
- Ruskis/Skilla
- Tervaväylä
- En halua vastata

Miksi lapseni käyttää Valterin asumispalveluita?

- Kodin ja koulun pitkä välimatka
- Tarve maksulliselle asumispalvelulle
- Tarve opetella itsenäisiä taitoja
- Muu syy:

Asumiseen liittyvät lapsen tavoitteet on mietitty yhteistyössä kodin kanssa.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Lapseni itsenäisten taitojen kehittymistä tuetaan asumispalveluissa.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Lapseni itsenäiset taidot ovat kehittyneet Valterin asumispalveluissa.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Lapseni käyttää Valterin opittuja taitoja aktiivisesti kotona.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Valterin ohjaajat huomioivat lapseni toimintakyvyn ja tuen tarpeet toiminnassaan.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Toiminta asumispalveluissa edistää lapseni toimintakykyä.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Mitä taitoja lapsesi on oppinut Valterin oppilaskodissa asuessaan?

Vastaus omin sanoin:

Mitä opittuja taitoja lapsesi käyttää aktiivisesti kotonaan.

Vastaus omin sanoin:

Asumispalveluiden viihtyvyys ja sosiaaliset suhteet:

Lapsellani on turvallinen olo asumispalveluissa.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Lapseni pystyy vaikuttamaan vapaa-ajan tekemiseen.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Lapsellani on tarpeeksi tekemistä asumispalveluissa.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Lapseni viihtyy Valterin asumispalveluissa.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Lapsellani on kavereita/ystäviä asumispalveluissa.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Lapseni sosiaaliset taidot ovat kehittyneet asumispalveluissa.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Miten lapseni sosiaaliset taidot ovat kehittyneet?

Vastaus omin sanoin:

Yhteistyö asumispalveluiden ohjaajien ja kotien välillä:**Yhteistyö ohjaajien kanssa on luontevaa.**

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Ohjaajat ottavat huoltajien toiveet huomioon toiminnassaan.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Saan ohjaajilta tarpeeksi tietoa lapseni viikosta.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Koen että minun on helppo ottaa yhteyttä asumispalveluiden työntekijöihin.

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Millaista tietoa lapseni viikosta toivon asumispalveluiden ohjaajilta? (Rastita niin monta kuin haluat)

- Perusasioita ja kuulumisia
- Haastavat tilanteet
- Onnistumiset ja positiivinen palaute
- Muutokset kaverisuhteissa
- Muut asiat:

Millaista yhteydenpitoa toivon asumispalveluiden ohjaajilta? (Rastita niin monta kuin haluat)

- Tekstiviestit
- Puhelut
- Tiedotteet
- Sähköpostiviestit
- Joku muu, mikä:

Millaisia haasteita yhteistyössä asumispalveluiden kanssa olen kohdannut?

- Kasvatukselliset näkemyserot
- Yhteiset pelisäännöt ja niiden noudattaminen/noudattamatta jättäminen
- Lapsen kertomat asiat kotona tai oppilaskodissa
- Päähteiden käyttö tai kokeilu, sekä keinot puuttua siihen
- Asioiden selvittäminen puhelimesta
- Tiedon saaminen
- Antamani tieto ei tavoita kaikkia asumispalveluiden työntekijöitä
- Muut haasteet:
- En ole kohdannut haasteita yhteistyössä asumispalveluiden kanssa

Vapaaehtoinen palaute Valterin asumispalveluiden ohjaajille ja työntekijöille: